



ทรรศนะของกฤษฎมูรติที่มีต่อปัญหาและการแก้ปัญหาปัจเจกบุคคล

เนื่องจากผลงานทางความคิดของกฤษฎมูรติ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและการแก้ปัญหาของมนุษย์ในสังคม ซึ่งเป็นลักษณะปรัชญาชีวิตที่เสนอเพื่อแก้ไข้ปัญหาของมนุษย์ที่ดำรงอยู่ การที่จะกล่าวถึงผลงานของเขาในด้านต่างๆจึงไม่อาจจะหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงปัญหา และการแก้ปัญหาปัจเจกบุคคลได้เลย ยิ่งถ้าจะหาหลักฐานมาสนับสนุนสมมติฐานในขั้นต้นที่ว่ามโภปรัชา เป็นความเชื่อพื้นฐานดำรงอยู่ในผลงานของเขาหรือไม่นั้น ยิ่งมีความจำเป็นมากที่จะต้องกล่าวถึงเรื่องนี้

การกล่าวถึงปัญหาและการแก้ปัญหาของมนุษย์ในสังคมนั้น บั้เจกบุคคลเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษามากเป็นพิเศษ เพราะปัญหาสังคมและปัญหาปัจเจกบุคคลไม่อาจจะแยกจากกันได้ เนื่องจากสังคมเกิดจากปัจเจกบุคคลมาอยู่ร่วมกัน ปรากฏการณ์ของมนุษย์ในสังคมคือปรากฏการณ์ของปัจเจกบุคคลแต่ละบุคคลนั่นเอง ดังใค้อธิบายถึงในเมทแรกๆแล้ว บั้เจกบุคคลหนึ่งนั้นคือตัวแทนของมนุษยชาติทั้งหมด บั้เจกบุคคลหนึ่งก็คือองค์รวมของบั้เจกบุคคลทั้งหมดของมนุษยชาติทั้งหมด ปัญหาของมนุษยชาติและกระบวนการแก้ไข้ปัญหาชีวิตของมนุษย์คือ การดำรงอยู่ของมนุษยชาติที่เป็นอยู่นั้นเอง น่าจะหมายถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่บั้เจกบุคคลแต่ละบุคคลก็เป็นเหมือนกันมีเหมือนกัน ฉะนั้นการกล่าวถึงปัญหาปัจเจกบุคคลก็คือการกล่าวถึงปัญหาของมนุษยชาติทั้งหมด และเผยแพร่ถึงเป็นการกล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งจัดอยู่ในอภิปรัชญา

อนึ่ง การกล่าวถึงปัญหาและการแก้ปัญหานั้น จะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความคิดที่เกี่ยวกับตัวตน กาลเวลาทางจิต และอวกาศที่ล้อมรอบจุดศูนย์กลางของความเป็นตัวตน ซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ เพราะกฤษฎมูรติเห็นว่า ความคิดที่เกี่ยวกับตัวตนเพื่อจะปกป้องตัวเอง ในรูปแบบของกาลเวลาทางจิต และอวกาศที่ล้อมรอบจุดศูนย์กลางของความเป็นตัวตนของมนุษย์ เป็นการกระทำที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ของโลกและสรรพสิ่ง และธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ สิ่งที่มีความคิดสร้างขึ้นมาก จะปิดบังการมองเห็นข้อเท็จจริง หรือความจริงแท้ของเขา

ส่วนการแก้ไข้ปัญหานั้นเขาเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญญา คือการรับรู้โดยตรงทั้งหมด

และโดยทันทีทันใด ต่อสิ่งที่กำลังเป็นอยู่ เป็นการแสดงถึงอภิปรายที่เกี่ยวกับความจริงแท้ที่ไม่สามารถรับรู้ด้วยประสบการณ์และเหตุผล แต่สามารถรับรู้ได้โดยตรงและโดยทันทีทันใด ซึ่งรายละเอียดต่างๆ จะได้นำเสนอในเล่มนี้



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



1. ปัญหาปัจเจกบุคคล

"ปัญหาคืออะไร? การใส่ใจต่อปัญหาก็คือการใส่ใจต่อความขัดแย้ง"(1)

"การดำรงอยู่ของปัจเจกชนหมายถึง ความขัดแย้งและความทุกข์"(2)

จากข้อความข้างต้นนี้ ปัญหาปัจเจกบุคคลที่ดำรงอยู่นั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและความทุกข์ เขาได้กล่าวไว้ในบันทึกว่า "ความทุกข์ดำรงอยู่ในตัวเธอ เธออาจมีอำนาจราชศักดิ์ มีสถานภาพทางสังคม แต่มันก็ยังฝังอยู่ในหัวใจ รอคอยพร้อมที่จะกัดกร่อนไม่ว่าอย่างไร ไม่มีทางหนีพ้น ความรักของท่านได้จับลงที่ความทุกข์ ความทุกข์คือกาลเวลา ความทุกข์คือความคิด"(3) ไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพอย่างไร ความทุกข์ดำรงอยู่ในตัวมนุษย์จากการที่มนุษย์มีความทุกข์ดำรงอยู่นี้เองจึงมีความขัดแย้งดังเขากล่าวว่า "ฉะนั้นการดำรงอยู่ของความทุกข์และความเจ็บปวด ทำให้พวกเราใส่ใจต่อความขัดแย้ง"(4)

"ทำไมคุณจึงต้องการหนีจากอะไรที่เป็นอยู่? ถ้ามีแต่ความเพลิดเพลนยินดี คุณก็จะไม่หนีจากอะไรที่เป็นอยู่ คุณต้องการหนีจากสิ่งที่เป็นอยู่ เมื่อมีความเจ็บปวด ดังนั้นพระเจ้าของคุณ ความเชื่อของคุณ อุดมคติเกี่ยวกับหลักการของคุณ ล้วนหนีจากชีวิตประจำวันที่คุณอยาก-ชีวิตประจำวันที่กลัว ชีวิตประจำวันที่วิตกกังวล"(5)

(1) Dr. R. K. Shringy, op.cit., p.123.

(2) Ibid, p.66.

(3) กฤษณมูรติ, บันทึกของกฤษณมูรติ, แปลโดยพจนานันท์ จันทรสันติ, (สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2527), หน้า 50.

(4) Dr. R. K. Shringy, op.cit., p.237.

(5) J. Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p. 231.

"ความขัดแย้งแสดงถึงการเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบจะมีมาเมื่อคุณเปรียบเทียบอะไรที่ควรจะเป็น หรืออะไรที่อาจจะเป็น กับอะไรที่เป็นอยู่ ด้วยการพยายามเปลี่ยนสิ่งที่เป็นอยู่ให้เป็นบางสิ่งที่ไม่ใช่ และนี่หมายถึง ความขัดแย้ง"(6)

โดยการเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่ควรจะเป็น หรืออาจจะเป็น พยายามจะเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เป็นอยู่เป็นสิ่งที่ไม่ใช่เป็นอยู่ ก็คือความขัดแย้ง ก็คือปัญหาของมนุษย์ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น "การพยายามแบ่งแยกระหว่างสิ่งที่ เป็นลักษณะนามธรรมหรือ ความคิดรวบยอดต่างๆ กับสิ่งที่ทำอยู่เป็นอยู่ ทำให้เกิดความขัดแย้ง"(7) "ขณะที่คุณแบ่งแยกนั้น ก็มีความขัดแย้ง นี้ไม่มีความสัมพันธ์"(8)

จะเห็นได้ว่า ธรรมชาติความแบ่งแยกต่างๆล้วนนำมาซึ่งความขัดแย้ง ซึ่งก็คือปัญหานั้นเอง เป็นธรรมชาติที่กฤษณะมูรติเห็นว่ายังมีตัวตน และกาลเวลาทางจิตเข้ามาเกี่ยวข้องในปัญหาของมนุษย์เหมือนกัน เขากล่าวว่า "ถ้าไม่มีตัวตน ก็ไม่มีปัญหา ไม่มีความขัดแย้ง ไม่มีกาลเวลา กาลเวลาเป็นลักษณะของการจะกลายเป็น เป็นอยู่หรือไม่เป็นอยู่"(9)

"ปัจจุบัน กาลเวลาทางจิตไม่ดำรงอยู่ เมื่อนั้นไม่มีความขัดแย้ง ไม่มีตัวตน ไม่มีฉัน ซึ่งเป็นตัวกำเนิดความขัดแย้ง"(10)

กาลเวลาทางจิตอันได้แก่ การพยายามที่จะกลายเป็น ควรจะเป็น เนื่องจากความทุกข์ที่ดำรงอยู่ มนุษย์พยายามที่จะหนีจึงพยายามค้นคว้า เพื่อจะไม่เป็นอยู่อย่างที่เป็น คือกลายเป็น ควรเป็นเพื่อปกป้องตัวเอง คำว่าตัวตน ตัวฉัน ตัวท่าน จึงเกิดขึ้นมาสัมพันธ์กับกาลเวลาทางจิต ถ้าหากไม่มีกาลเวลาทางจิต ก็จะไม่มี ความขัดแย้ง ไม่มีตัวตน ซึ่งเป็นตัวกำเนิดความขัดแย้งนั่นเอง และความทุกข์ของมนุษย์ก็คือการแสดงออกของคำว่าตัวตนนั้น

(6) J.Krsihnamurti, The Wholeness of Life, p.149.

(7) J.Krishnamurti, op.cit., p.233.

(8) Ibid, p.204.

(9) J.Krishnamurti, The Ending of Time. (New York: Happer&Row, Publisher, 1985), p.12.

(10) Ibid, p.15.



เอง ดังที่เขาได้กล่าวไว้ว่า

"ความทุกข์ยากคือการแสดงออกของตัวตน รวมถึงความขมขื่นของตัวตน ความอ้างว้างเดียวดาย พยายามที่จะหนีให้พ้น พยายามจะเป็นอย่างอื่นที่ทำให้พ้นจากสภาพเก่า นั่นคือ ความทุกข์ยากของตัวตนซึ่งก็คือ มโนภาพ ความรู้ ความจำของอดีต"(11)

หรือบางตอนที่เขาพูดถึงความขัดแย้งเกิดมาเพื่อจะปกป้องตนเอง เช่น "ความขัดแย้งประกอบด้วย แรงต้านที่เกิดจากการป้องกันตัวเอง และกำแหงแห่งตัวตนของอดีต"(12)

ถ้าหากว่ามีการรับรู้ที่ไม่ใช่กาลเวลา หรือความคิดซึ่งสามารถมองเห็นความขัดแย้งโดยทั้งหมด การรับรู้แบบนี้ เป็นการรับรู้ที่เป็นภาวะความขัดแย้งได้จบลง ดังเขากล่าวว่า "มีการรับรู้ซึ่งไม่เกี่ยวกับเวลาหรือไม่? หรือ ความคิดที่สามารถมองเห็นธรรมชาติของปัญหาทั้งหมด และด้วยการรับรู้เกี่ยวกับการจบลงของความขัดแย้งด้วย"(13)

จากที่เขากล่าวทั้งหมดข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่า ปัญหาคือความขัดแย้ง เกิดจากการที่มนุษย์ดำรงอยู่อย่างทุกข์ยาก กังวล ปวดร้าว ฯลฯ จึงมีความพยายามที่จะปกป้องตัวตน ซึ่งเป็นผลของประสบการณ์ มโนภาพ ความรู้ ในการพยายามหนีจากสภาพที่เป็นอยู่นี้เอง กาลเวลาทางจิตก็เกิดขึ้น คือได้สร้างสิ่งที่จะกลายเป็น จะควรเป็น เมื่อมีการแบ่งแยกระหว่างสิ่งที่ควรเป็น กับสิ่งที่เป็นอยู่จริง หรือดำรงอยู่นี้ ความขัดแย้งหรือปัญหาจึงเกิดขึ้น เมื่อไม่มีการแบ่งแยก มองเห็นปัญหาโดยทั้งหมด กาลเวลาทางจิตไม่มาเกี่ยวข้อง ตัวตนไม่มี ความขัดแย้งก็ยุติลงได้ นั่นก็คือ ปัญหาจะยุติลงได้ จากปัญหาความขัดแย้งของมนุษย์นี้เอง ในการพยายามหนีจากสิ่งที่เป็นอยู่พยายามจะกลายเป็นสิ่งที่ควรเป็นนี้เอง ความกลัวได้ก่อเกิดขึ้น ซึ่งจะกล่าวถึงความกลัวดังต่อไปนี้

(11) J.Krisnamurti, The Wholeness of Life, p.181.

(12) Dr.R.K. Shringy, op.cit., p.237.

(13) J.Krisnamurti, The Network of Thought, p.35.

1.1 ความกลัว (FEAR)

กฤษฎมูรติได้กล่าวถึงความกลัวที่มีต่อผู้คน ในการพูดคุยกับครูอาจารย์และนักเรียน โรงเรียนริชชีแวลลีย์ในอันตรประเทศ และโรงเรียนราชภัฏ ในหาราณสี (ซึ่งทั้งสองโรงเรียนอยู่ในมูลินธิกฤษณมูรติ ในประเทศอินเดีย) มีบางตอนกล่าวว่า

"ข้อเท็จจริงที่ว่า คนเราเสื่อมลงและมีการแย่งแยกในตัวเอง ความกลัวและความเสื่อมเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ถ้าเธอไม่แก้ปัญหากลัว ในตอนที่มันเกิดขึ้นทันทีทันใด แต่กลับแยกมันไปจนถึงตรงนี้ ความเสื่อมจะเข้ามาเยือน มันเหมือนเชื้อโรค บาดแผลที่ลุกลามทำลาย ความกลัวว่าจะไม่ได้ทำงานที่ศึกษา กลัวว่าจะเติมความเต็มให้กับชีวิตไม่ได้ จะกีดกร่อนความสามารถ ความละเอียดอ่อน สติปัญญาและเส้นใยแห่งศีลธรรมของเธอ"(14)

"จิตใจที่แยกความกลัวเอาไว้กับตนเอง วันแล้ววันเล่า เดือนแล้วเดือนเล่า เป็นจิตใจที่เหมือนเครื่องจักร และเธอก็เห็นแล้วว่าเครื่องจักรนั้นแก้ปัญหามนุษย์ไม่ได้"(15)

จะเห็นได้ว่า ความกลัวได้กีดกร่อนจิตใจ ความสามารถของมนุษย์ลงจนคล้ายเครื่องจักร จิตใจซึ่งถูกความกลัวครอบงำจนเป็นคล้ายเครื่องจักรนี้จะไม่สามารถแก้ปัญหามนุษย์ได้ "ความกลัวเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันในชั้นเรียน หรือในชีวิตจริง ความกลัวว่าจะไม่ได้เป็นใครสักคนหนึ่ง กลัวว่าจะไม่ถึงเป้าหมาย กลัวจะไม่สำเร็จล้วนเป็นรากฐานของการแข่งขัน"(16)

เราจะเห็นได้ว่า มนุษย์ทุกวันนี้ต้องดิ้นรนชนชววยแข่งขันกันไม่มีที่สิ้นสุด ตั้งแต่เล็กจนโต ตั้งแต่วัยเรียน จนวัยทำงาน ต้องตกในวังวนของการแก่งแย่งแข่งขัน จนแม้ในระดับประเทศ ล้วนเต็มไปด้วยการแข่งขัน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะมีความกลัวเป็นรากฐานนั่นเอง เมื่อมีการแข่งขันก็就会有การเกี่ยวโยงถึงผลของการแข่งขัน คือรางวัลและการลงโทษ ผู้ชนะอาจได้รับรางวัล คือ ได้รับการยกย่องมีหน้ามีตา ได้ผลประโยชน์ในด้านต่างๆ ถ้าหากพ่ายแพ้

(14) กฤษฎมูรติ, สัจจะแห่งชีวิต, แพลและเรียบเรียงโดย กัลยาวงศ์จริยา, ภาวรรณหมอกยา, ศิริวิรัตน์ ชิงกาง, (กรุงเทพฯ: พลพันธ์การพิมพ์, 2530), หน้า 68.

(15) เรื่องเดียวกัน, หน้า 69

(16) เรื่องเดียวกัน, หน้า 66

อาจได้รับการลงโทษ ต้องสูญเสียประโยชน์เสียด้านภาพ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เอง ความกลัวจะเกิดขึ้น ดังเขาได้กล่าวไว้ว่า "ความกลัวเกิดจาก เมื่อคนที่ความซื่อเท็จจริงที่เป็นอยู่ในรูปแบบของรางวัลและการลงโทษ" (17)

เมื่อเรามองสิ่งที่คนเราเป็นอยู่ด้วยสายตาของรางวัลและการลงโทษ ความกลัวก็ก่อเกิดขึ้น ความกลัวเกิดขึ้น การคืนวันที่จะพ้นจากความกลัวก็ผลักดันกลับไปสู่การแข่งขันกันซึ่งมนุษย์ทุกคนประสบบ่อย ผลร้ายของความกลัวที่มีอำนาจมากมายอย่างนี้เอง กฤษณมูรติจึงได้กล่าวถึงความกลัวและสาเหตุของความกลัว ตลอดจนถึงการยุติลงของความกลัว ในงานด้านต่างๆของเขามากมาย เป็นปัญหาหรือความขัดแย้งที่สำคัญยิ่งต่อมนุษย์ ผู้วิจัยพยายามจะรวบรวม แล้วนำมาเสนอตั้งต่อไปนี้ ว่าความกลัวในทรรศนะของเขาเป็นอย่างไร

"เมื่อคนเราแสวงหาความมั่นคง แน่นนอนคนตกอยู่ในภาวะความกลัว ฉะนั้นจึงไม่ใช่ความเรียบง่าย" (18)

"การเคลื่อนไหวที่หนีจากความว่างเปล่าคือการหลีกเลี่ยง และการหนีจากบางสิ่ง หนีจากสิ่งที่เป็นอยู่คือ ความกลัว" (19)

เมื่อมนุษย์ที่มีความว่างเปล่า หรืออยู่ในสภาวะไม่มั่นคง การแสวงหาความมั่นคง หรือการหลีกเลี่ยงจากสภาวะที่เป็นจริงอยู่นั้น ก็คือความกลัวนั่นเอง

"ความกลัวดำรงอยู่เฉพาะในความสัมพันธ์กับบางสิ่งเท่านั้น ไม่อยู่ในความโดดเดี่ยว เราสามารถกลัวเฉพาะอะไรที่เราเห็นเท่านั้น" (20)

(17) J.Krishnamurti, Commentaries on Living from the Note Books of J.Krishnamurti First Series, Edit by D.Rajagobal, B.I. (New Delhi: Publications Pvt.Ltd., 1986), p.148.

(18) J.Krishnamurti, The Penguin Krishnamurti Reader, p.64.

(19) J.Krishnamurti, The Second Penguin Krishnamurti Reader, p.48.

(20) J.Krishnamurti, op.cit., p.57.

ความกลัวจะเกิดขึ้นในความสัมพันธ์กับสิ่งที่รู้แล้วเท่านั้น

"ฉันกลัวอนาคต เพราะอนาคตคือความไม่แน่นอน ฉันไม่รู้จะสัมพันธ์กับความไม่แน่นอน ด้วยสภาวะที่เป็นอยู่ทั้งหมดนี้ได้อย่างไร ดังนั้น ฉันกลัวคือความถึกของความไม่แน่นอนในอนาคต"(21)

อดีตเป็นสิ่งที่รู้แล้ว แต่อนาคตยังไม่แน่นอน เราไม่สามารถจะรู้อนาคตได้หรือ เชื่อมโยงกับอนาคตได้ เราจึงกลัวอนาคต แม้ว่าในอดีตอาจจะมีความไม่แน่นอนอยู่ แต่กับ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เราก็ยังปลอดภัยคืออยู่ แต่อนาคตนั้นซิเราไม่รู้เราจึงกลัว เขากล่าวว่า "ฉันคิดเกี่ยวกับพรุ่งนี้ และ อดีตได้ให้ความรู้สึกของความมั่นคง ถึงแม้ว่ามีความไม่มั่นคงแน่นอนเกิดขึ้นมากมายในอดีต โดยทั้งหมดฉันรู้ก่อนถึงปัจจุบัน ฉันยังปลอดภัยคืออยู่ แต่พรุ่งนี้ คือความไม่แน่นอนและจึงทำให้ฉันกลัว"(22)

มาถึงตอนนี้ดูเหมือนว่า การไม่รู้ในอนาคตทำให้มนุษย์เราเกิดความกลัว คล้ายกับว่าจะชกกับ คอนตันที่บอกว่า ความกลัวเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ เราจะกลัวเฉพาะสิ่งที่เรารู้แล้วเท่านั้น เราจึงควรมาพิจารณาประโยคที่เขากล่าวไว้ว่า

"ความกลัวบางสิ่งบางอย่างที่ได้เกิดขึ้น เมื่อสัจพจน์ที่แล้ว เป็นสาเหตุของความ รู้สึกที่เราเรียกว่า กลัว และอนาคตนั้นหมายถึงมันจะต้องไม่เกิดขึ้นอีก แต่มันก็อาจจะเกิดขึ้นอีก ดังนั้นคนจึงกลัวมัน"(23)

ในที่นี้อาจจะโยงถึง การพึ่งพิงด้วย เพราะความรู้สึกที่มั่นคงเมื่อได้พึ่งพิงต่อบุคคล หรือความเชื่อ แต่กระนั้นยิ่งพึ่งพิงมากเท่าใด ก็ยิ่งเพิ่มความกลัวมากขึ้นเท่านั้น เช่น "ความรู้สึกและ การพึ่งพิงนั้นไปด้วยกัน การพึ่งพิงคนอื่นก็คือการกลัวจะสูญเสียเขา ดังนั้นยิ่งพึ่งพิงมากและมากขึ้น ความกลัวก็จะเพิ่มขึ้นตามอัตราส่วนที่ท่านพึ่งพิงนั่นเอง"(24)

(21) J.Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p.418.

(22) Ibid, p.420.

(23) J.Krsihnamurti, The Network of Thought, p.57.

(24) J.Krsihnamurti, The Penguin Krishnamurti Reader, p.176.

ยิ่งหึงหิงบุคคลใดมากก็เกิดความรู้สึกกลัวว่าจะสูญเสียเขาไป เช่น เมื่อมีคนรักเรารู้สึกอบอุ่น มีความสุขเมื่ออยู่ใกล้ชิด เกิดความรู้สึกหึงหิง กระนั้นก็กลัวว่าจะสูญเสียเขาไปทั้งๆที่การสูญเสียยังไม่เกิดขึ้น

"ไม่ว่าจะไม่เชื่อหรือเชื่อในพระเจ้า ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของความกลัวเหมือนกัน จิตต้องการความมั่นคงปลอดภัย เมื่อชีวิตคนเราไม่มั่นคงสับสนและไร้ความหมาย ฉะนั้นเราต้องการบางสิ่งบางอย่างเพื่อที่จะเชื่อถือ"(25)

นอกจากนี้แล้ว "การกระทำใดๆที่เป็นโดยปัจจุบันทันที ไม่ใช่ความกลัว ความกลัวจะเกิดขึ้นภายหลัง"(26)

หรือเขากล่าวว่า "พวกเรากำลังจะตายไม่ว่าเวลาใดเวลาหนึ่ง สำหรับพวกเราแล้ว ความตายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และการคิดถึงความตายสร้างความกลัวขึ้นมา การคิดถึงบางอย่างที่ฉันไม่รู้จักทำให้เกิดความกลัว แต่ถ้ามันเป็นจริง ถ้าความตายอยู่ที่นั่นในทันทีทันใด และฉันกำลังจะตายในบัดนั้น จะไม่มีความกลัวอยู่เลย ความคิดซึ่งเกี่ยวข้องกับกาลเวลาสร้างความกลัวขึ้นมา แต่ถ้าเราต้องทำอะไรในฉับพลันทันทีจะไม่มีความกลัว เพราะไม่มีความคิด"(27)

เราได้กล่าวถึงลักษณะที่เป็นความกลัวมาอย่างกว้างๆ และอะไรที่ไม่ใช่ความกลัวมาบ้างแล้ว ถ้าเป็นการเกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วน ไม่มีการคิดเกี่ยวกับเวลา เช่น พรุ่งนี้ก็ไม่ใช่ความกลัว ต่อไปนี้จะมาค้นหว่า อะไรคือต้นเหตุแห่งความกลัวบ้าง

"ความคิดเกี่ยวกับกาลเวลา ความคิดในลักษณะจะกลายเป็น คือรากฐานของความกลัว"(28) หรือที่เขากล่าวว่า

(25) J.Krishnamurti, Truth and Actuality, p.81.

(26) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.57.

(27) กฤษณมูรติ, สัจจะแห่งชีวิต, หน้า 69

(28) J.Krishnamurti, Truth and Actuality, p.78.

"ความกลัวเป็นการเคลื่อนไหวในกาลเวลา เป็นการเคลื่อนไหวจากอดีต ผ่าน ปัจจุบัน เปรียบเป็นอนาคต กำเนิดของความกลัวก็คือความคิด"(29)

"การเคลื่อนไหวของความกลัว คือ ความคิดในกาลเวลาและอวกาศ เป็นข้อเท็จจริงที่ใครก็ไม่อาจหลีกเลี่ยง"(30)

"ฉันมองเห็นความกลัวเกิดขึ้น เมื่อความคิดเข้าเกี่ยวข้อง ถ้าฉันไม่คิดเกี่ยวกับพรุ่งนี้ ก็จะไม่มีความกลัว"(31)

"ความกลัวคือการเคลื่อนไหวของความคิดนั่นเอง ความคิดในฐานะการกะเกณฑ์หยั่งวัดความกลัวคือกาลเวลา ความคิดเป็นผลจากความจดจำ, ความรู้, ประสบการณ์ ซึ่งมีขอบเขตจำกัด มันเป็นการเคลื่อนไหวในกาลเวลา ถ้าไม่มีกาลเวลา ไม่มีความกลัว"(32)

"ความรู้ในฐานะกาลเวลาทำให้สมองมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ดังนั้นความจริงเกี่ยวกับกาลเวลา เกี่ยวกับพรุ่งนี้ ฉะนั้นเราจึงกลัว ถ้าเรามีความรู้เกี่ยวกับพรุ่งนี้ได้ เราก็จะไม่กลัว"(33)

นอกจากความคิดอื่นเกี่ยวเนื่องจาก ความรู้, ความรู้, ประสบการณ์ ทำให้เกิดความกลัวขึ้นมาแล้ว "ก็มีความทะยานอยากหรือตัดหาเป็นรากฐานของความกลัวเหมือนกัน"(34)

(29) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.91.

(30) Ibid, p.58.

(31) J.Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p.426.

(32) J.Krishnamurti, The Wholeness of Life, p.189.

(33) J.Krishnamurti, op.cit., p.432.

(34) J.Krishnamurti, Truth and Actuality, p.73.

"มีรูปแบบอื่นของความทะยานอยาก ซึ่งไม่เพียงสร้างความกลัวขึ้นมา ยังได้สร้างความเพลิดเพลินยินดีขึ้นมาด้วย ความทะยานอยากในรูปของความดิ้นรนดิ้นรน และใน ความเพลิดเพลินยินดีนั้นเอง ก็ต้องมีความกลัวอยู่ด้วย เป็นเสมือนสองด้านของเหรียญอัน เดียวกัน"(35) ดังที่เคยยกมากล่าวข้างต้นแล้วว่า ความรู้สึกหึงหิง ยิ่งหึงหิงมากเท่าไรก็ กลัวที่จะสูญเสียมากเท่านั้น ประสบการณ์ที่มีความสุขเราอยากจะมีติดใจไว้ ความจำที่เจ็บปวด เราอยากสลัดออก ด้วยเรากลัวความเจ็บปวดจะเกิดขึ้นกับเราอีก ยิ่งยึดความจำเกี่ยวกับ ความสุขความเพลิดเพลินยินดีมากเท่าไร เราก็ยิ่งกลัวจะสูญเสียกลัวความเจ็บปวดมากเท่านั้น เป็นต้น

มีประโยคหนึ่งที่เขากล่าวว่า

"ถ้าหากว่าไม่ใส่ใจหรือหึงเข้าไปในความทะยานอยาก ปราศจากการเห็นแจ้ง จิตของคนคนหนึ่งไม่สามารถเป็นอิสระจากความกลัวได้เลย"(36) ฉะนั้นความทะยานอยากก็ น่าจะเป็นปัญหาหนึ่งที่น่าสนใจว่าเป็นอะไรกันแน่

สรุป ความกลัวคือ การเคลื่อนไหวของความคิดที่พยายามปกป้องตัวเองด้วยการสร้าง กาลเวลาทางจิตซึ่งเป็นความคิดเกี่ยวกับอนาคต เช่น ความหวัง ความอยากจะเป็น สิ่งที่ควร จะเป็น ฯลฯ ความกลัวจึงเป็นการพยายามหนีจากสิ่งที่เป็นอยู่หรือข้อเท็จจริง ทำให้เกิดความ ชัดแย้งระหว่าง ความคิดเกี่ยวกับอนาคตกับสิ่งที่เป็นอยู่หรือข้อเท็จจริง ทำให้เกิดการไม่ สามารถรับรู้ข้อเท็จจริง อันเป็นปัญหาของมนุษย์

1.2 ความทะยานอยาก (DESIRE)

ความทะยานอยากหรือคัดค้านคืออะไร

"ความทะยานอยากคือ การต้องการบางสิ่งบางอย่าง การขาดแคลนบางอย่าง คิดถึงบางอย่างแล้วปรารถนาอยากได้มัน"(37)

(35) J.Krishnamurti, Truth and Actuality, p.81.

(36) Ibid, p.74.

(37) Ibid, p.73.



"ฉะนั้นความทะยานอยากจึงเกิดจากการทำให้ความว่างเปล่าเต็มขึ้น"(38)

"ความต้องการของคนเราสามารถเติมให้พอได้ แต่สำหรับความอยาก, ความรู้สึก และทะยานอยากไม่สามารถทำให้เต็มได้เลย"(39)

ความต้องการอันนี้คงหมายถึง ความต้องการทางสรีระ เช่นหิว เมื่ออาหารใส่ท้องแล้วก็รู้จักอิ่ม แต่ความต้องการทางจิตวิทยา เช่น อยากให้มีความมั่นคง อยากได้นั้นได้นี้ ได้เท่าไรก็ไม่รู้จักพอ "มีความรู้สึกสนองตอบต่อสิ่งต่างๆเป็นปกติวิสัย แต่เมื่อความคิดได้สร้างจินตนาการขึ้นมา ขณะนั้นเองความทะยานอยากเกิดขึ้น"(40)

มาถึงตอนนี้จะเห็นได้ว่า กระบวนการความคิดเข้ามายุ่งเกี่ยวกับ ทำให้แตกต่างจากการสนองตอบตามธรรมชาติที่สามารถทำให้เต็มได้ และเป็นเรื่องปกติวิสัย เมื่อความคิดเข้ามาเกี่ยวข้อง เกิดความทะยานอยากซึ่งไม่สามารถเติมให้เต็มได้เลย ดังเขากล่าวถึงการเกิดขึ้นของความทะยานอยากว่า

"มีการรับรู้ มีการเห็น และสัมผัส มีความรู้สึก เมื่อความรู้สึกถูกกระทำ โดยความคิด ซึ่งกลายเป็นแผนโนภาพ จึงเกิดเป็นความทะยานอยาก"(41)

"ความทะยานอยากก็คือ การเคลื่อนไหวของความคิดในฐานะของกาลเวลา และการกะเกณฑ์ยั้งไว้ที่นั่นเอง"(42) นอกจากนี้แล้วความทะยานอยากโยงถึงคำว่า เลือกลง ความตั้งใจ เจตจำนง ความพยายามด้วยเช่น

(38) Ibid, p.75.

(39) Dr.R.K. Shringy, op.cit., p.337.

(40) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.48.

(41) J.Krishnamurti, The Wholeness of Life, p.170.

(42) J.Krishnamurti, Truth and Actuality, p.80.

"ความพยายามที่เป็นการกระทำของเจตจำนงที่เกี่ยวกับคำว่า "ตัวฉัน" ความพยายามอยากในฐานะของการเลือก หรือวิธีการที่จะกลายเป็นรากฐานที่เป็นเครื่องมือให้อัตตาคำหนดเงื่อนไขข้อจำกัดไปในทิศทางต่างๆ"(43)

"ฉะนั้นแล้ว ความพยายามอยาก ความต้องการ หรือการเลือกสามารถโยงถึงการเป็นอัตตาหรือตัวตน และการไม่รู้หรืออวิชชานั้นเอง"(44)

"มนุษย์ปัจเจกบุคคลทุกคน จะสร้างพลังอำนาจผ่านความหวาดกลัวและความต้องการพยายามอยากให้มีความมั่นคงปลอดภัย"(45) จากตอนนี้ถ้าพิจารณา ก็จะเป็นตัวที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย เช่น การแย่งแย่งแข่งขัน ความรุนแรงและสงคราม ฯลฯ ความพยายามอยากมีอำนาจมาก แต่ก็ดูเหมือนว่ากฤษณะได้กล่าวถึงความปรารถนาหรือพยายามอยากประเภทหนึ่งที่เป็นพลังแห่งชีวิตคั้งนี้คือ

"ความพยายามอยากหรือความปรารถนาก็คือ ปรากฏการณ์ของพลังงานและการแสดงออกของมันเป็น 2 ลักษณะ เป็นหน่วยหนึ่งเอกภาพและการแบ่ง ในฐานะของการทำให้เต็มเปี่ยม และการปฏิเสธ ฐานะตรงกันข้าม ความปรารถนาที่เป็นพลังแห่งชีวิต ซึ่งแตกต่างจากความปรารถนาในฐานะการเลือกและการปฏิเสธ" (46).

(43) Dr.R.K. Shringy, op.cit., p.257.

(44) Ibid, p.256.

(45) Ibid, p.173.

(46) Ibid, p.254.

สรุป ความทะยานอยากคือ ในการตอบสนองต่อธรรมชาติ ความคิดทำให้รู้สึกขาดแคลนความมั่นคง สะดวกสบาย แล้วอยากแสวงหาความมั่นคงด้วยการสร้างกาลเวลาทางจิต เป็นความคิดเกี่ยวกับอนาคต เป็นความมุ่งหวัง เป็นเจตจำนงที่จะบรรลุ เป็นความอยากจะเป็น ทั้งความทะยานอยากและความกลัวนี้มักจะเกิดควบคู่กันเสริมแรงกัน ถ้ามีความทะยานอยากมากหรือปรารถนาความมั่นคงมาก ก็เป็นแรงพยายามที่จะไปให้พ้นจากสภาวะที่เป็นอยู่มากเท่านั้น นั่นคือ ความกลัวซึ่งทั้งความกลัวและความทะยานอยาก ล้วนมีสาเหตุจากความคิด ซึ่งทำให้เกิดการหนีข้อเท็จจริง ทำให้เกิดความขัดแย้งเกิดปัญหา

1.3 ความคิด (THOUGHT)

ความคิดคืออะไร ตามทรรศนะของกฤษณะมูรติ

"ความคิดก็คือการสนองตอบ ของประสบการณ์และความรู้ สะสมในสมองของมนุษย์ ในฐานะความจำ การสนองตอบแบบนี้ ก็คือ การเคลื่อนไหวจากอดีตทั้งนั้น"⁽⁴⁷⁾ ตามทรรศนะของกฤษณะมูรตินั้น ความคิดจึงเป็นเรื่องของอดีตที่เก่าอยู่เสมอ

"ความคิดคือ การสนองตอบของความจำของสิ่งในอดีต มันยังก้าวล้ำตัวเองไปในอนาคต ในฐานะความหวัง ความจำคือความรู้ ความรู้คือความจำของประสบการณ์ นั่นคือมีประสบการณ์ จากประสบการณ์ก็มีความรู้ในฐานะความจำ และจากความจำเป็นการกระทำจากการกระทำเป็นการเรียนรู้ซึ่งทำให้เกิดความรู้ ฉะนั้น พวกเราจึงอยู่ในวงเวียน ของ

(47) J.Kishnamurti, The Wholeness of Life, p.160.

ประสบการณ์ ความจำและความรู้ตลอดไป"(48) จากตอนนี้แสดงให้เห็นว่า จากความนึกมาสู่ การกระทำนั้น คนเราก่ออยู่ในวัฏจักรของประสบการณ์ ความจำและความรู้และจะเป็นเช่นนี้ ตลอดไป

"สิ่งในอดีตที่เป็นความคิด เมื่อเกิดความคิดว่า ต้องการที่จะอยู่ในภาวะของความ สุขที่เคยมีมาก่อน ท่าน ทำลึกลงในสิ่งที่ตายไปแล้วในอดีตกลับ เข้ามาเป็นการกระทำในปัจจุบัน และคุณก็กลัวจะสูญเสียมันไป ดังนั้นคุณกำลังสร้างลูกโซ่ของการสืบต่อที่มีรากฐานมาจาก ใต้ ถ่านของวันวาน ฉะนั้นมันจึงไม่ใช่สิ่งที่มีชีวิตอีกต่อไป"(49) นั่นก็คือ ความคิดได้นำเอาสิ่ง ที่ตายไปในอดีตกลับเข้ามาสืบต่อ เสมือนว่ามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งก็คือไม่มีชีวิตนั่นเอง สิ่งใน อดีตก็ยังคงเป็นสิ่งในอดีตอยู่นั่นเอง

"จะเห็นได้ว่า "ความคิดเป็นกระบวนการทางวัตถุไม่ใช่สิ่งที่เป็นจิต เป็นกระบวนการ ที่เป็นวัตถุที่มีรากฐานมาจากความจดจำที่เกาะยึดในสมองของคน เมื่อกระบวนการทาง สรีระร่างกายตายไป ความคิดก็ตายไปด้วย"(50) ฉะนั้นจึงไม่ใช่วิญญาณอมตะอะไร ในทรรศนะ ของเขา ความคิดยังได้สร้างโครงสร้างทั้งหมดที่เป็น "ตัวตน" ขึ้นมาด้วย

"จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่นั้น ตัวคนที่ความนึกนำมารวมนั้น ถ้าสิ้นสุดลงเมื่อไร ความวิตกกังวลของคนคนหนึ่ง สิ่งต่างๆที่เขาต้องการที่ปรารถนาอยากได้ อยากเป็น ก็จะถึง เวลาต้องจบลง"(51)

นอกจากนี้แล้ว ความคิดยังเป็นเรื่องของกาลเวลาด้วย ดังเขาได้กล่าวไว้ว่า "ความคิดคือกาลเวลา ความคิดคือประสบการณ์ความรู้ ที่ถูกนำมารวมนั้นในสมอง ในฐานะ เป็นความจดจำ มันจึงเป็นผลผลิตของกาลเวลา"(52)

(48) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.88.

(49) J.Krishnamurti, The Second Penguin Krishnamurti Reader, p. 504.

(50) J.Krsihanmurti, The Wholeness of Life, p.154.

(51) Ibid, p.155.

(52) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.35.

"ความคิดโดยตัวของมันเองก็มีขอบเขตของมันเอง มันอาจจะพยายามไปให้พ้นจากขอบเขตของตัวเอง โดยสร้างหลักเหตุผล หน้าที่ สังคมอุดมคติ และอื่นๆ แต่สิ่งที่มันสร้างขึ้นมาก็ยังมีขอบเขตจำกัดของมันเอง เพราะความคิด คือผลผลิตของความจำ ความรู้และประสบการณ์ ยังคงมาจากอดีต ฉะนั้นจึงมีขอบเขตของเวลาเข้ามายุ่งเกี่ยวกับ" (53) ตอนนี้แสดงว่า ความคิดในทรรศนะของเขามีขอบเขตจำกัด

"ทุกประสบการณ์ล้วนถูกจำกัด" (54) และเขายังกล่าวว่า

"ความคิดไม่มีทางค้นพบสิ่งใหม่ได้เลย เพราะตัวมันเป็นของเก่า มันไม่เคยมีอิสระเลย" (55)

"ความคิดโดยตัวของมันเองเป็นส่วนย่อยเฉพาะส่วน ความคิดจึงไม่สามารถเป็นทั้งหมดได้ ฉะนั้นสิ่งที่มันสร้างขึ้นมาก็จึงแบ่งแยกเฉพาะส่วนด้วย" (56) จะเห็นได้ว่า นอกจากความคิดจะมีขอบเขตจำกัดแล้ว ยังแบ่งแยกเฉพาะส่วน ไม่สามารถเป็นทั้งหมดได้ด้วย

"เมื่อคนเราสร้างสิ่งที่เป็นามธรรมในความคิด เราก็กำลังเคลื่อนหนีออกจากสิ่งที่เป็นอยู่" (57) เช่นคำว่า เราไม่ควรจะทำอย่างนี้ เราไม่ควรจะโกรธเลย เป็นต้น

"เมื่อความคิดได้สร้างสิ่งที่แบ่งแยก สร้างจินตนาการ ความเชื่อ ก็มีความขัดแย้ง () และแบ่งแยกขึ้นมา ทำให้เกิดความขัดแย้งและไร้ระเบียบ นี่คือข้อเท็จจริง" (58)

(53) J.Krishnamurti, The Wholeness of Life, p.151.

(54) J.Krisnamurti, op.cit., p.22.

(55) กฤษณมูรติ, บันทึกของกฤษณมูรติ, หน้า 122.

(56) J.Krishnamurti, Truth and Actuality, p.58.

(57) J.Krishnamurti, The Wholeness of Life, p.152.

(58) J.Krishnamurti, Truth and Actuality, p.115.

"ความคิดได้สร้างปัญหาทางจิตวิทยาขึ้นมา และจิตได้ถูกฝึกให้แก้ปัญหาโดยการคิด นั่นก็คือ ความคิดได้สร้างปัญหาขึ้น และพยายามที่จะแก้ปัญหานั้น นั่นก็คือการตกอยู่ในกระบวนการที่ต่อเนื่องไม่รู้จักหยุดได้เลย"(59)

"ดังนั้นการหาสาเหตุของความเศร้าโศกเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงมันโดยผ่านกระบวนการทางความคิด แต่ความคิดไม่สามารถจะหยุดความเศร้าโศกได้ ความคิดสามารถเพียงทำให้เกิดความเศร้าโศกเท่านั้น"(60)

"การเคลื่อนไหวของความคิดที่พยายามหนีจากความไม่มีกฎเกณฑ์ระเบียบ ก็ยังคงไม่เป็นระเบียบอยู่นั่นเอง เพราะความไม่เป็นระเบียบถูกสร้างขึ้นโดยความคิด ความไม่เป็นระเบียบเป็นผลมาจากการกระทำที่มาจากศูนย์กลางแห่งตัวตน"(61)

"จิตของมนุษย์เรา ต้องการอิสรภาพจากความรู้สึกผิด ความทุกข์ ความสับสน สงครามและความรุนแรงที่ไม่รู้จักจบสิ้น และความคิดไม่สามารถสร้างอิสรภาพได้เลย มันสามารถสร้างได้แต่ เรื่องอุคมคติเกี่ยวกับอิสรภาพเท่านั้นไม่ใช่อิสรภาพ"(62)

"จินตนาการที่ถูกสร้างโดยความคิดและการวิเคราะห์ที่เป็นความคิด โดยผ่านการคิด เราหวังที่จะทำลายจินตนาการที่ความคิดสร้างขึ้น เรากำลังถูกจับให้ตกอยู่ในวงจรซ้ำซากที่ไม่รู้จักจบสิ้น"(63)

"หรือมีผู้คิดโดยปราศจากความคิด? ถ้าคุณไม่มีความคิด การคิดอยู่ที่ไหน ดังนั้นความคิดสร้างผู้คิด ผู้คิดไม่ได้สร้างความคิด ขณะที่พวกเราแยกผู้คิดจากความคิด พวกเรามีปัญหาทั้งหมดเกี่ยวกับความพยายามบังคับ ทำให้หายไป กดข่มความคิดหรือพยายาม เป็นอิสระจากความคิดเฉพาะส่วน นี่คือการขัดแย้งระหว่างผู้คิด และความคิด ซึ่งพวกเราถูกจับอยู่ในนี้"

(59) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.89.

(60) Dr.R.K. Shringy, op.cit., p.101.

(61) J.Krishnamurti, Truth and Actuality, p.65.

(62) J.Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p.464.

(63) Ibid, p.468.



นี่คือปัญหาทั้งหมดของพวกเรา”(64)

ขณะที่เราพยายามแยกผู้คิดออกจากความคิด ความขัดแย้งระหว่างผู้คิดกับความคิด
เกิดขึ้น นี่เป็นปัญหาทั้งหมดของพวกเรา

มีผู้กล่าวเกี่ยวกับความคิดในทรัพย์สินของกฤษณมูรติคือว่า

“ที่กฤษณมูรติไม่เสนอให้เป็นข้อสรุปใคานั้น อาจจะเป็นเพราะผ่านผลึกของกาล
เวลาซึ่งจะทำให้เป็นข้อสรุปที่ตายตัว หรือระบบความคิด กฤษณมูรติพิจารณาถึงความคิดว่าเป็นตัวขัด
ขวางการรับรู้สัจธรรม”(65) ดังเขาได้กล่าวไว้ว่า

“ความคิดของคนเรามาจากความทรงจำของสิ่งในอดีต ฉะนั้นความรู้จึงอยู่ในเงา
ของอวิชชาเสมอ นั่นคือข้อเท็จจริง”(66)

“เมื่อมีการสังเกต เมื่อความคิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการสังเกตในฐานะของ
จินตนาการ เมื่อนั้นจะเกิดการถูกรบกวนเป็นมายาภาพทันที”(67)

“การรับรู้เป็นเรื่องของปัจจุบัน คนไม่สามารถจะรับรู้ห้วงนี้ได้ คุณรับรู้เดี๋ยวนี้
เมื่อความคิดเข้ามารบกวนการรับรู้ ความคิดเป็นการตอบสนองของอดีต มันจึงเป็นการรบกวน
ปัจจุบัน นี่เป็นหลักเหตุผล จินตนาการก็คือความคิด ความคิดคือความรู้ เกี่ยวกับต้นไม้
เมื่อมีการรับรู้ด้วยจินตนาการหรือมโนภาพ ก็จะไม่มีการรับรู้ต้นไม้โดยตรงได้เลย ฉะนั้นใน
ความคิดของเขา ความคิดจึงเป็นตัวขัดขวางการรับรู้โดยตรงที่เป็นปัจจุบัน”(68)

มาถึงตอนนี้ทว่าอย่างไร ความคิดจึงจะยุติลงได้ ซึ่งนั่นก็คือการยุติของตัวที่ทำให้เกิด
ปัญหา ยุติกระบวนการสร้างปัญหา และการพยายามแก้ปัญหาก็ไม่สามารถแก้ปัญหาก็ได้ ซึ่ง
ความคิดสร้างมันขึ้นมาเอง กฤษณมูรติกล่าวว่า

(64) Dr. R.K. Shringy, op.cit., p.253.

(65) Ibid, p.348.

(66) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.90.

(67) J.Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p.479.

(68) Ibid, p.466.

"อะไรที่เป็นธรรมชาติของความคิด นั่นคือ ความคิดจะหยุดเมื่อมีการใส่ใจอย่างสมบูรณ์ ถ้าไม่มีการใส่ใจความคิดก็จะเกิดขึ้นมา"(69) หรือที่เขา กล่าวว่า

"เพียงแต่มองเห็นข้อเท็จจริงว่าสมอง และความคิดเข้ามายุ่งเกี่ยวอย่างไรและเราใส่ใจมัน เมื่อนั้นความคิดจะยุติตัวมันลง"(70)

สรุป ความคิดในฐานะที่เป็นสาเหตุของความกลัวและความทะยานอยาก อันเป็นปัญหา เป็นการตอบสนองของประสบการณ์และความรู้ ที่สะสมในรูปของความจำ ตามธรรมชาติของกฤษณะมูร์ติแล้ว ความคิดเป็นอดีตเสมอและถูกจำกัดด้วยขอบเขตของเนื้อหาที่เป็นอดีต เนื่องจากความจำได้สร้างตัวตนและสร้างกาลเวลาทางจิตขึ้นมา ผ่านความจำเหล่านี้เมื่อเรารับรู้สิ่งที่เป็นอย่างนี้ จึงมีการแบ่งแยกเกิดขึ้น แบ่งแยกระหว่างสิ่งที่ความคิดสร้างขึ้นกับข้อเท็จจริง ทำให้เกิดความขัดแย้ง ความคิดจึงไม่สามารถรับรู้สิ่งที่เป็นอย่างนี้หรือข้อเท็จจริงได้ เพราะสิ่งที่เป็นอย่างนี้เป็นปัจจุบัน แต่ความคิดเป็นเรื่องของอดีต นอกจากนี้เนื่องจากความคิดทำให้เกิดการแบ่งแยก ความคิดจึงไม่สามารถรับรู้สิ่งที่เป็นอย่างนี้และปรากฏอยู่โดยทั้งหมดได้ นั่นคือความคิดขัดขวางการรับรู้ข้อเท็จจริงซึ่งก็คือปัญหานั้นเอง

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(69) J.Krishnamurti, The Wholeness of Life, p.215.

(70) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.56.

1.4 ความรู้ (. KNOWLEDGE)

"สิ่งที่มีความจำเป็นคือ ความรู้ที่จะขับต่ออย่างไร จะพูดภาษาได้อย่างไร ความรู้ทางเทคโนโลยี ความรู้ในการอ่านหนังสือ เกี่ยวกับการเขียนและอื่น ๆ"(71) หรืออีกข้อความหนึ่งที่ว่า

"พวกเราต้องไม่พูดว่า คุณต้องไม่มีความรู้ . ในทางตรงกันข้าม คุณต้องมีความรู้เกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับข้อเท็จจริง แต่ความรู้ใช้ในลักษณะไม่ใช่บุคคล"(72)

มีความรู้ประเภทหนึ่งที่กฤษณมูรติ เห็นว่ามีความจำเป็นคือ ความรู้ที่ใช้ในลักษณะไม่เป็นบุคคล เช่น ความรู้เกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับข้อเท็จจริง การจะขับต่ออย่างไร การพูดอ่านเขียนภาษา ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี เป็นต้น

"กฤษณะยังไม่ใช่คำว่า ความรู้ในลักษณะของปัญญาความรู้แจ้ง เพราะคำว่ารู้แจ้งของเขาไม่ใช่ตรงกันข้ามกับอวิชชา หรือโง่เขลา"(73) มีบางประโยคที่เขา มักจะกล่าวอยู่บ่อยๆ ซึ่งทำให้ชวนสงสัยว่าความรู้ของเขาเป็นลักษณะอย่างไร เช่น

"คนใดที่กล่าวว่าเขารู้ นั่น เขาไม่รู้"(74) ความรู้คืออะไรกันเล่า? มีข้อความที่เขา กล่าวไว้ว่าพิจารณาคำนี้คือ

"การรู้คือประสบการณ์ไม่ใช่หรือ? ประสบการณ์คือการระลึกได้ และการระลึกได้คือความจำที่เข้ามามีส่วน ถ้าอะไรที่คุณหมายความว่า เป็นความรู้ คือ ผลของเหตุการณ์ในอดีต ความทรงจำ สิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว คุณสามารถรู้ว่าอะไรกำลังจะเกิดขึ้น อะไรที่แสดงออกแทนหรือคุณรู้เพียงขณะเมื่อภายหลังที่มันเกิดแล้ว"

อะไรที่กำลังเกิดขึ้นนอกเหนือจากเวลา ความรู้อยู่ในกาลเวลาเสมอ"(75)

(71) J.Krishnamurti, *op.cit.*, p.169.

(72) J.Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p.466.

(73) Dr.R.K. Shringy, *op.cit.*, p.179.

(74) J.Krishnamurti, *op.cit.*, p.473.

(75) J.Krishnamurti, The Second Penguin Krishnamurti Reader,

จากข้อความนี้จะเห็นได้ว่า การรู้ก็คือการมีประสบการณ์ ประสบการณ์ก็คือการระลึกได้ จำได้ การรู้จึงเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต สิ่งที่เป็นความจำที่เกิดขึ้นแล้ว เราจะได้รู้ได้เฉพาะภายหลังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่กำลังเกิดขึ้นนั้นจะรู้ได้อย่างไร การกระทำที่กำลังเกิดขึ้นนั้น นอกเหนือจากกาลเวลาและความรู้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกาลเวลาเสมอ

"ความรู้ในอดีตที่เราสะสมไว้นั้น กลายเป็น ผู้สังเกตที่มักพูดว่า นี่ถูก นั่นผิด นี่ดี นั่นไม่ดี ผู้สังเกตก็คืออดีตและตัวสายตาของอดีตนั่นเอง ที่พวกเราพยายามที่จะมองดูอะไรที่เราเป็นอยู่ในปัจจุบัน"(76)

"ความรู้ที่เป็นอุคมคติ น้อยคำ หรือความคิดรวบยอด เป็นตัวแทนของอดีต สิ่งที่เราประสบการณณ์ที่คนเรามีอยู่นั้น เมื่อนำมาใช้กับชีวิตที่ใหม่อยู่เสมอเป็นอยู่เสมอ ความรู้จึงกลายเป็นอุปสรรคไป"(77)

จะเห็นได้ว่า "วิถีชีวิตที่เราเป็นอยู่นับล้านปี เป็นกระบวนการที่ซ้ำซากของการปลุกฝังความรู้และการกระทำที่มาจากความรู้ ฉะนั้น ความรู้และการกระทำอย่างนั้นถูกทำให้จำกั"(78)

"ด้วยทักษะหรือความชำนาญที่คนคนหนึ่งพัฒนาขึ้น ทำให้เกิดความรู้สึกแน่วใจในความ เป็นอยู่ที่ดี และมั่นคงปลอดภัย ทักษะเหล่านี้ล้วนเกิดจากความรู้ ทำให้การแสดงออกเหล่านี้ กลายเป็นลักษณะกลไกหรือเครื่องจักรไป"(79)

(76) J.Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p.467.

(77) Dr.R.K. Shringy, op.cit., p.247.

(78) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.26.

(79) J.Krishnamurti, The Wholeness of Life, p.212.

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ทำไมคนเรายังคงดำเนินชีวิตภายใต้ความรู้ที่แค่นี้ด้วยเล่า?
 กฤษณมูรติเขาให้เหตุผลว่า

"เหตุที่คนเราชอบอยู่ในรูปแบบเก่าๆ อยู่กับนิสัยเก่าๆ ของความคิดและปฏิบัติสิ่งใหม่นั้น
 เพราะคนเรามักคิดว่า การอยู่ในสิ่งที่เรารู้ดีกว่าที่ไม่รู้ ในสิ่งที่รู้มีความปลอดภัยกว่า อย่างน้อย
 เขาก็คิดว่า มีความมั่นคงปลอดภัย คนเราจึงมักดำเนินชีวิตในขอบข่ายของความรู้ด้วยเหตุนี้"(80)

"จิตที่เต็มไปด้วยความรู้ ประสบการณ์ จึงไม่สามารถมองดูสิ่งใหม่ สิ่งที่เป็นอยู่อย่าง
 ที่มันเป็นได้โดยไม่มีการศึกษาใน รูปแบบของสิ่งที่รู้แล้ว"(81)

สรุป ความรู้ เกี่ยวกับโลกและข้อเท็จจริงนั้น ความรู้ทางเทคโนโลยีเป็น
 ความรู้ที่มีความจำเป็น แต่ความรู้ที่เป็นประสบการณ์ที่เป็นรากฐานของความคิดนั้น เกี่ยวข้อง
 กับกาลเวลาเสมอ การรู้อะไรนั้น คือรู้หลังจากเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นแล้วจึงเป็นเรื่องของอดีต
 จิตของคนเราที่สั่งสมประสบการณ์จึงไม่สามารถรับรู้สิ่งที่เป็นอย่างได้โดยตรง หากแต่ผ่านการตี
 ความสิ่งใหม่ในรูปแบบของสิ่งที่เรารู้แล้ว ความรู้จึงขัดขวางการรับรู้ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่เป็นอย่าง
 อย่างที่มันเป็นได้ ซึ่งก็คือ ปัญหานั้นเอง

1.5 ความจำ (MEMORY)

มีคนกล่าวถึงกฤษณมูรติในประเด็นความจำว่า

"สำหรับกฤษณมูรติมีความจำประเภทเป็นข้อเท็จจริง (Fact) เป็นประโยชน์
 และมีความจำทางจิตวิทยา ซึ่งเป็นเงื่อนไขให้จิตอยู่ในรูปแบบของสิ่งที่รู้แล้ว และทำให้ไม่
 สามารถรับรู้ชีวิตในลักษณะใหม่ชัดเจนได้"(82)

"ที่คำรองอยู่ทั้งหมดของเราเป็นความจำ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง ถ้าคนลงไปในตัวตนจะ
 เห็นได้ว่า คำว่า "ตัวฉัน" หรือ อีโก ก็คือความจำนั่นเอง"(83)

(80) J.Krishnamurti, op.cit., p.212.

(81) Dr.R.K. Shringy, op.cit., p.209.

(82) Ibid, p.242.

(83) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.102.

"ความรู้ได้สร้างกาลเวลาทางจิตผ่านกระบวนการที่จะกลายเป็น โดยอดีตได้ยื่นล้ำ
ไปในอนาคต"(84) กาลเวลาทางจิตอันได้เคยกล่าวมาแล้วในตอนต้นนั้น ได้ถูกความจำ
สร้างขึ้นมา ได้กล่าวไว้ว่า

"ผ่านความขัดแย้งของการเลือก จิตได้สร้าง ความจำและหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็น
ส่วนของความจำได้กลายเป็น "ฉันท" หรือตัวตนขึ้นมา

เมื่อเราพบกับประสบการณ์โดยทั้งหมดอย่างสมบูรณ์ โดยปราศจากการรบกวนของ
อคติ จะทำให้เราไม่ถูกรบกวนโดยความจำได้ ถ้าผ่านประสบการณ์ และพบกับมันโดยสมบูรณ์
โดยความเป็นทั้งหมด ของท่านที่เป็นอยู่ จิตจะไม่ถูก กำหนดด้วยความจำ" (85)

กล่าวรวมแล้ว ความจำทำให้เกิดตัวตนขึ้นมา และถ้าเราสัมผัสความเป็นเราอย่างที่เป็นอยู่
ทั้งหมดก็จะไม่ถูกรบกวนโดยความจำอีกต่อไป

สรุป ความจำ ประเภทที่เป็นข้อเท็จจริงเป็นประโยชน์ แต่ความจำทางจิตวิทยา
อันเป็นเงื่อนโซ่ของจิตที่อยู่ในรูปแบบของสิ่งที่รู้แล้ว ทำให้ไม่สามารถรับรู้สิ่งใหม่ที่เป็นอยู่ได้
ความจำได้สร้างกาลเวลาทางจิตทำให้เกิดตัวตน อันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการขัดขวางการรับรู้
ข้อเท็จจริง ทำให้เกิดความขัดแย้งกับข้อเท็จจริง ความจำจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของ
ความคิดที่เป็นตัวก่อบุญตนเอง

(84) Dr. R.K. Shringy, op.cit., p.244.

(85) Ibid, p.243.

1.6 ความเชื่อ (BELIEF)

"ถ้าหากว่าความคิดเข้ามาเกี่ยวข้องกับตลอดเวลา จิตของคนเราก็จะทำงานด้วยความรู้ซึ่งเป็นอดีต ความรู้คืออดีต ความรู้ก็คือความคิด เราไม่สามารถมีความรู้เกี่ยวกับพรุ่งนี้ได้ถ้าหากเราดำเนินชีวิตในขอบข่ายของความคิดตลอดเวลา จิตของคนเราก็จะไม่สามารถเป็นอิสระจากความเศร้าโศกเสียใจ ความกลัว การแบ่งแยก ฉะนั้นก็มีชีวิตอยู่ในความขัดแย้ง เมื่อเป็นจริงดังนั้นคนก็จะพูด ต้องมีอำนาจภายนอกอย่างเช่นพระเจ้า ผู้ซึ่งจะช่วยให้พ้นจากความจำกัดกับแคบของความคิดนี้ได้" (86) ซึ่งนี่ก็คือที่มาของความเชื่อนั่นเอง

"ถ้าท่านปฏิเสธความกลัว ความเชื่อก็เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น แต่ถ้าหากท่านยึดมั่นในความเชื่อหรือข้อสรุปที่ตายตัว เมื่อนั้นความกลัวก็จะเข้ามาเกี่ยวข้องได้" (87)

"ทำไมท่านจึงต้องการทฤษฎี และยึดถือความเชื่อต่างๆ การยอมรับความเชื่อก็เป็นการชี้ให้เห็นถึงความกลัว ความกลัวในชีวิตประจำวัน ความเสียใจ กลัวความตาย และกลัวชีวิตที่ไร้ความหมาย" (88) ถึงตอนนี้ก็พอจะเห็นได้ว่า ความกลัวเป็นสาเหตุสำคัญของความเชื่อโดยเราคิดว่าความเชื่อจะสามารถช่วยอะไรเราได้

"ถ้าเราต้องการจะมองเห็นโลกอย่างที่เป็นอยู่อย่างชัดเจน แต่ความเชื่อ ข้อสรุป อุดมคติและอคติ จะเป็นตัวขัดขวาง" (89)

สรุป ความเชื่อ เนื่องจากกระบวนการของความคิดไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาอะไรได้ มีแต่สร้าง ความขัดแย้งหรือปัญหาตลอดเวลา ความคิดจึงสร้างความเชื่อในอำนาจภายนอก หรือในระบบคิดทฤษฎีหรืออุดมคติขึ้นมา ก็เป็นการสร้างโดยความคิดที่เป็นการตอบสนองของอดีตเช่นเดิม ซึ่งก็เป็นการหนีจากข้อเท็จจริงเป็นการขัดขวางการรับรู้สิ่งที่เป็นอยู่ ทำให้เกิดความขัดแย้งหรือปัญหา

(86)

J.Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p.463.

(87)

J.Krishnamurti, The Second Penguin Krishnamurti Reader, p.57

(88) Ibid. P. 12

(89)

J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.26.

1.7 จิตสำนึก (CONSCIOUSNESS)

"จิตสำนึกมี 2 ประเภท คือ ประเภทที่เป็นอิสระจากความกระหายอยาก ไม่ใช่เป็นผลิตผลของจิต และจิตสำนึกประเภทที่ไม่เป็นผลของจิต เป็นผลมาจากเงื่อนไขของการกระหายอยาก นั่นคือเป็นที่อยู่ของอัครตาหรือตัวตนนั่นเอง" (90)

"จิตสำนึกประกอบด้วยอะไรบ้าง กฤษณมูรติกกล่าวว่าจิตสำนึกของคนคนหนึ่ง ซึ่งก็คืออัครตาของคนคนหนึ่ง ถูกบรรจุด้วยความกิริยวบยอก และข้อสรุปต่างๆ และความกตัญญูของผู้อื่น ความกลัว ความวิตกกังวล ความเพิกเพลินยินดี ความสุขและความเศร้าโศก จิตสำนึกของคนคนหนึ่งก็เป็นรูปแบบของการดำรงอยู่ของคนหนึ่งนั่นเอง" (91)

"เมื่อจิตของคนอยู่ในอคิต และเมื่อมันยึดเหนี่ยวอคิต ดังนั้นจึงจะไม่มีชีวิตหรือไม่สามารถรับรู้ความจริงได้" (92)

จากที่กล่าวมานี้พอจะสรุปได้ว่า จิตสำนึกอันเป็นผลิตผลของจิตที่มีความกระหายอยาก และผูกพันอยู่กับอคิต ย่อมไม่สามารถรับรู้ความจริงได้ ซึ่งก็คือความซัดแย้ง คือปัญหานั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(90) Dr.R.K.Shringy, op.cit., p.259.

(91) J.Krishnamurti, The Wholeness of Life, p.192.

(92) Ibid, p.161.



2. การแก้ปัญหัจเจกบุคคล

จากปัญหาต่างๆที่กล่าวมาแล้วนั้น กฤษฎมูรติได้เสนอการแก้ปัญหาค่อนข้างจะแตกต่างจากแนวคิดของคนอื่นๆพอสมควร อย่างเช่น เขาเสนอว่า การเข้าใจปัญหา คือการแก้ปัญหา มีนักวิชาการบางท่านได้ตั้งข้อสังเกตว่า

"สำหรับกฤษฎมูรติ การแก้ปัญหายู่ที่การเข้าใจปัญหา"(93)

มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับปัญหาของเขาที่ว่า ปัญหาของโลกก็คือ ปัญหาของปัจเจกบุคคล

"ความคิดรวบยอดของเขา ปัญหาโลกคือปัญหัจเจกบุคคล ซึ่งจะสังเกตได้จากภายหลังที่เขาอธิบายในฐานะว่าเป็นการปฏิบัติทางจิตหรือการเปลี่ยนแปลงทางจิตอย่างสิ้นเชิง"(94)

การที่กฤษฎมูรติกล่าวถึงปัญหาโลก ก็คือปัญหัจเจกบุคคลนั้น ทำให้การแก้ปัญหาลูกโซ่มาเกี่ยวข้องกับการเข้าใจในตัวคนของแต่ละคน เช่น เขากล่าวว่า

"มันเป็นความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจกระบวนการของคนคนหนึ่ง เพราะว่า ถ้าปราศจากความรู้ในตัวคน ไม่มีปัญหาใดสามารถแก้ไขให้ตกไปได้"(95)

คำว่าปัจเจกบุคคลของกฤษฎมูรติยังรวมถึงการกระทำที่เป็นองค์รวมทั้งหมดของปัจเจกบุคคล มิใช่ปัจเจกบุคคลที่เป็นส่วนย่อยและจำกัด ดังเช่นที่นักวิชาการได้กล่าวถึงเขาว่า

"ในปริบทของปัจเจกบุคคล เขามีได้หมายความว่า จะสามารถแก้ไขปัญหาคือโดยการกระทำของปัจเจกบุคคลที่มีลักษณะจำกัด แต่จะแก้ไขปัญหาคือด้วยการกระทำทั้งหมดของปัจเจกบุคคล"(96)

"ในการเข้าใจปัญหานั้น จิตที่เป็นเครื่องมือของการเลือก ซึ่งทำให้เกิดการแบ่งแยกต้องยุติลง"(97) งานค้นคว้าของคร.ชริงก็ ได้กล่าวถึงความคิดของกฤษฎมูรติว่า

(93) Dr. R. K. Shringy, op.cit., p.165.

(94) Ibid, p.114.

(95) Ibid, p.222.

(96) Ibid, p.364.

(97) Ibid, p.351.

"ปัญหาที่เป็นอยู่ จิตที่แสดงออกเกี่ยวกับอุคมคติ เป็นผู้สร้างปัญหาขึ้นมา การกระทำของจิตซึ่งเป็นการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของอุคมคติ ย่อมไม่สามารถแก้ปัญหาได้"(98)

"การกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของอุคมคติ ไม่สามารถนำมาซึ่งจิตที่สงบเจียบ และการพ้นจากภาวะการแบ่งแยกซึ่งมันเกี่ยวข้องกับ กาลเวลาและความคิด"(99)

ในการแก้ปัญหาโดยรู้ในตัวตนนั้น "ได้มาโดยการเอาใจใส่อย่างแท้จริง ต่อสิ่งที่ เป็นอยู่อย่างนั้นเป็น โดยไม่มีการเลือกใดเข้ามามีเกี่ยวข้อง จิตจะสงบอย่างแท้จริง ความคิดจะยุติลง ทำให้เกิดการเข้าใจ เป็นการกระทำของปัญญา ซึ่งโดยทันที เป็น ไปเองและทั้งหมด พ้นจากการแบ่งแยกระหว่างผู้คิดกับตัวความคิดเอง ซึ่งผู้คิดก็คือความคิด นั้นเอง เป็นอิสระจากจิตที่กระหายอยากจะเป็น และความปรารถนาจะมีการสืบต่อ" (100)

"กฤษณะยังปฏิเสธวิธีการใดที่เป็นการแสวงหาผล โดยเขาปฏิเสธการกระทำของ เจตจำนงที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ"(101)

"วิธีการที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ที่จะบรรลุหรือเข้าถึงนั้น ต้องการแรงพยายาม เจตนาซึ่งมาจากตัวตนนั้นเอง"(102)

"ทำอย่างไร หมายถึงวิธีการ เทคนิค เพื่อการบรรลุผล ซึ่งมาจากการกระทำของ จุดศูนย์กลางแห่งตัวตนนั้นเอง"(103)

"ทำอย่างไร หมายถึง กระบวนการทางความคิด นิสัยของจิต และกระบวนการลอก เลียนแบบ และการกระทำที่ซ้ำซาก"(104)

(99) Ibid., p.351.

(100) Ibid,

(101) Ibid, p.166.

(102) Ibid,

(103) Ibid, p.165.

(104) Ibid,

"ฉะนั้นระบบต่างๆที่มนุษย์คิดค้นมาเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ จึงนำมาซึ่งการทำตามอย่างอันเป็นรูปแบบ เป็นลukumคคิ"⁽¹⁰⁵⁾ ซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาของมนุษย์ได้ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างกัน

สรุปแล้ว นักวิชาการท่านนี้ ได้ค้นคว้างานของกฤษณมูรติ ได้เสนอท่านเองว่ากฤษณมูรติ ปฏิเสธระบบคิด วิธีการ เทคนิคเพื่อจะบรรลุในการแก้ปัญหา เพราะสิ่งเหล่านี้มาจากพื้นฐานของลukumคคิหรือความคิด ซึ่งเป็นตัวก่อบุญหาขึ้นมา เมื่อความคิดก่อบุญหาขึ้นมา การเอาความคิดไปแก้ปัญหาย่อมเป็นไปไม่ได้ ฉะนั้นในการแก้ปัญหาเขาเห็นว่าสำหรับกฤษณมูรติแล้ว "การเข้าใจก็คือการแก้ปัญหา" การเข้าใจหมายถึง การเข้าใจในตัวตน หรือการรู้เกี่ยวกับตัวตน การรู้ตัวตนต้องผ่านกระบวนการใส่ใจสิ่งที่เป็นอยู่อย่างที่มีนั้นเป็น โดยไม่มีการเลือกใด ๆ ทั้งสิ้นเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงเป็นการแสดงออกของปัญญา ที่ทำให้จิตสงบเงียบลงได้อย่างแท้จริง มนุษย์จะเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากความทะยานอยากใดๆ ซึ่งการแก้ปัญหาอย่างนี้ จะเห็นได้ชัดเจนจากงานของเขา ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้ เกี่ยวกับอิสรภาพ ปัญญา และการใส่ใจและสมาธิ

2.1 ความหลุดพ้นหรืออิสรภาพ (LIBERATION OR FREEDOM)

"การที่เป็นอิสระจากบางสิ่งบางอย่างนั้น ไม่ใช่เป็นอิสรภาพ เป็นเพียงปฏิบัติการตอบสนองเท่านั้น อิสรภาพนั้นต้องเข้าใจปัญหาทั้งหมดของรูปแบบความเคยชินต่างๆ ต้องเป็นอิสระที่จะมองความเคยชินที่เป็นลักษณะจักรกลนี้ด้วย"⁽¹⁰⁶⁾ เช่นนี้พอจะมองเห็นว่า การมีอิสรภาพนั้นไม่ใช่เพียงการเลิกทำอะไรบางอย่างได้ หรือเคยทำอะไรแล้วไม่ได้ทำเท่านั้น หากเกี่ยวข้องกับการสามารถมองนิสัยความเคยชิน และเข้าใจปัญหาความเคยชินทั้งหมดเหล่านี้ได้

เช่นกฤษณะเขาเคยกล่าวไว้ว่า "อิสรภาพก็คือ การมองเห็น การมองเห็นคืออิสรภาพ คุณสามารถมองเห็นเพียงอิสรภาพเท่านั้น"⁽¹⁰⁷⁾

(105) Dr. R. K. Shringy, *Ibid.*, p. 164.

(106) J. Krishnamurti, *The Awakening of Intelligence*, p. 199.

(107) J. Krishnamurti, *The Second Penguin Krishnamurti Reader*,

"ในการเป็นอิสระจากเงื่อนไขต่าง ๆ นั้น มิได้หมายความว่า คนสามารถทำลายความทรงจำทั้งหมดได้ และทำจิตให้ว่างเปล่าได้ เพราะความจดจำที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มีความจำเป็นต่ออารยธรรมต่างๆ หากเป็นความจำที่เกี่ยวกับทางจิตวิทยาที่เกิดจากความหยาบคาย และต้องการมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นต่างหาก ที่เป็นความจำที่บุคคลที่จะต้องหลุดพ้น"(108)

"การทำให้ตัวเองหลุดพ้นจากสาเหตุของการกระทำที่จำกัดจากจิตได้สำนึกนั้น ไม่ใช่การเจาะลึกลงไปในอดีต แต่โดยการใส่ใจต่อการกระทำในปัจจุบันเท่านั้น"(109)

เราสามารถสังเกตได้ เมื่อไม่มีผู้สังเกตซึ่งเป็นอดีตเท่านั้น และนี่ก็คืออิสรภาพที่แท้จริงซึ่งเขาได้กล่าวว่า "คุณสามารถสังเกตเพียงเมื่อไม่มีผู้สังเกตผู้ซึ่งเป็นอดีต มันเป็นผู้สังเกตที่เป็นอดีตที่ร้าย เมื่อมีการสังเกต .ไม่มีการสรรเสริญหรือการถูกเหยียดหยาม เมื่อนั้นก็จบลง และนั่นเป็นอิสรภาพที่แท้จริง"(110)

"การเป็นอิสรภาพจากจินตนาการหรือมโนภาพคือ อิสรภาพที่แท้จริง ในอิสรภาพนี้ ไม่มีการแบ่งแยกที่เกิดมโนภาพ"(111) ดังเขากล่าวว่า "ถ้าหากมีผู้สังเกต มโนภาพก็จะดำเนินต่อไป ถ้าไม่มีผู้สังเกตก็ไม่มโนภาพอีกต่อไป"(112)

การเป็นอิสระจากมโนภาพที่เป็นผู้เฝ้าดูหรือสังเกต ซึ่งเป็นอดีตนั้น เป็นอิสรภาพที่แท้จริง เพราะไม่มีการแบ่งแยกอันเนื่องมาจากมโนภาพและในทรรศนะที่อิสรภาพโยงเกี่ยวกับทรรศนะทั้งหมด การเข้าใจปัญหาทั้งหมดนั้นดังได้กล่าวแล้วในตอนต้นกฤษณะมูร์ติยังแสดงทรรศนะว่าชีวิตเป็นทั้งหมด ด้วยหมายถึงไม่แบ่งแยกเป็นส่วนย่อยนั่นเอง การเป็นอิสรภาพจึงไม่ได้หมายถึงอิสรภาพจากการกระทำ จากความสัมพันธ์ เพราะชีวิตก็คือ การกระทำ การกระทำคือความสัมพันธ์

(108) Dr. R. K. Shringy, op.cit., p.239

(109) Ibid, p.184.

(110) J. Krishnamurti, Truth and Actuality, p.104.

(111) J. Krishnamurti, The Network of Thought, p. 4.

(112) J. Krishnamurti, The Wholeness of Life, p.104.

"ชีวิตคือการกระทำ และการกระทำคือความสัมพันธ์ ไม่สามารถมีอิสระจากการกระทำ จากความสัมพันธ์ ฉะนั้นการสละหรือถอนตัวออกจากความสัมพันธ์จากการกระทำ จากการสนองตอบ แสวงงให้เห็นว่า เป็นการรบกวนธรรมชาติชีวิตที่เป็นทั้งหมด"(113)

"ความหลุกหันหรือเสรีภาพคือ ความเป็นอิสระจากความจำกัคของบุคคลที่เป็นปัจเจกบุคคล จากการแบ่งแยกจากการต่อสู้ที่เกี่ยวพันกับการดำรงอยู่ของบุคคล"(114)

"ความหลุกหันนั้นเป็นไปได้โดย การกระทำของการเข้าใจ ซึ่งเป็นปัญญา เป็นการเห็นแจ้งหยั่งรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่ไม่ใช่ลักษณะบุคคลที่ปรากฏออกมา"(115)

"ความหลุกหันก็มีให้หมายความว่าการแยกโคคเี่ยวจากความสัมพันธ์"(116)

"นอกจากนี้แล้วความหลุกหันของเขา เกี่ยวพันกับการเข้าใจชีวิตในฐานะเป็นทั้งหมด เป็นเอกภาพ ชีวิตเป็นการเคลื่อนไหวบนความสัมพันธ์ ชีวิตซึ่งรวมทุกสิ่งทุกอย่างทั้งสิ่งที่รู้และไม่รู้"(117)

"ความหลุกหันนั้น ไม่ใช่เป็นเป้าหมายสุดท้ายที่มนุษย์จะไปถึง แต่เป็นวิถีชีวิตเป็นศิลปะของการเป็นอยู่ โดยไม่ใช่แรงพยายามใดๆ"(118)

สรุปแล้ว ธรรมชาติที่เกี่ยวกับการมีอิสรภาพหรือความหลุกหันนั้น เกี่ยวพันกับการที่ต้องเข้าใจปัญหาทั้งหมด ชีวิตที่เป็นทั้งหมด เป็นการเคลื่อนไหวในความสัมพันธ์ ความหลุกหันมิใช่เป้าหมายที่หยุดนิ่ง หากเป็นวิถีชีวิตที่เคลื่อนไหวเป็นศิลปะของการเป็นอยู่อย่างไม่ใช่แรงพยายามใดๆ เป็นอิสระจากสาเหตุของการแบ่งแยกจำกัคและหยุดนิ่ง

(113) Dr.R.K. Shringy, op.cit., p.190.

(114) Ibid, p.73.

(115) Ibid, p.357.

(116) Ibid, p.354.

(117) Ibid, p.358.

(118) Ibid, p.357.

2.2 ปัญญา (INTELLIGENCE)

อะไรคือปัญญา และอะไรไม่ใช่ปัญญา หากเราจะยอมรับหรือปฏิเสธอะไร ข้อความที่ยอมรับหรือปฏิเสธนั้นก็คือ ความคิดที่เป็นเรื่องของกาลเวลา การคาดคะเนหยิ่งวิคมันเอง แล้วเราจะระบุได้อย่างไรว่าปัญญาในพระคัมภีร์ของกฤษณะมูร์ติเป็นอย่างไร?

"การเข้าใจทั้งหมด ไม่ใช่การถูกจับให้อยู่ภายใน, ไม่ใช่การฟังฟัง มันหมายถึงไม่ปฏิเสธอะไร ไม่เป็นข้อสรุป หรือเข้าถึงทางอุคมคติ หรือกฎเกณฑ์ตามที่ถุคพยายามดำรงชีวิตอยู่ การรับรู้ทั้งหมดซึ่งเป็นอยู่ที่แสดงออกมาก็คือปัญญา ปัญญาจะเป็นการกระทำและไม่ใช่การตัดสินสรุป หรือ ผ่านกฎเกณฑ์ทางอุคมคติ"(119)

การรับรู้ที่เป็นทั้งหมดที่กำลังปรากฏอยู่ก็คือ ปัญญา ปัญญาอย่างนี้ไม่ได้หมายถึงการปฏิเสธสิ่งต่างๆ และก็ไม่ใช่ข้อสรุปหรือการเข้าถึงอุคมคติ(ไฟคา)ที่เป็นรูปแบบความคิด หรือกฎข้อบังคับที่คนเราพยายามทำตามในการดำเนินชีวิตอยู่ นั่นก็คือการรับรู้ ไม่ใช่ข้อสรุปตัดสิน นอกจากจะบอกว่า การรับรู้สิ่งที่ปรากฏอยู่เป็นปัญญาที่ไม่ฟังฟังข้อสรุปตัดสินใจแล้ว เขายังกล่าวอีกว่า

"การกระทำที่เป็นปัญญา คือ การกระทำที่เป็นอิสระจากแรงพยายาม จากการเลือก จากความคิดทางอุคมคติ จากแรงจูงใจในศูนย์กลางแห่งตัวตน เป็นการกระทำที่ไม่เกี่ยวกับความหวังที่จะได้รางวัลและหวาดกลัวการลงโทษใจ"(120) นอกจากนี้แล้ว

"ปัญญา ต้องการการสงสย และการตั้งปัญหา ไม่ใช่การเป็นโดยถูกทำให้ประทับใจในคนอื่น โดยศรัทธา หรือแรงปรารถนาของพวกเขา ปัญญาต้องการการสังเกตที่เป็นลักษณะที่ไม่ใช่บุคคล"(121) ซึ่งก็คือไม่ใช่มาจากศูนย์กลางของตัวตน

"ฉะนั้นปัญญาจึงไม่ใช่เรื่องของระบบเหตุผล ความคิดหรือกฎเกณฑ์ใจ หรือความเชื่อใจ เพียงแต่ส่องค้นพบความผิดพลาดของมัน และมันก็ค้นพบอะไรที่เป็นไปได้ และเป็น

(119) J.Krishnamurti, The Second Penguin Krishnamurti, Reader, p.95.

(120) Dr.R.K. Shringy, op.cit., p.206.

(121) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.80.

ไปไม่ได้ ปัญญาจึงไม่เป็นลักษณะบุคคล" (122)

ดังเช่นถ้าหากว่า "ความคิดได้สร้างลักษณะชาตินิยมขึ้นมา ซึ่งก็หมายถึงความต้องการความมั่นคงปลอดภัย และขณะเดียวกันก็เห็นความผิดพลาดของมัน ด้วย การมองเห็นความผิดพลาดของมันก็คือปัญญาแล้ว ซึ่งก็คือความคิดจะสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาในโลก ซึ่ง ไม่มีการดำรงอยู่ของลัทธิชาตินิยมมัน อีก" (123)

"ปัญญาปราศจากความคิด หากแต่ ความคิดต้องการความมั่นคงปลอดภัย ในการเคลื่อนไหวของมัน เป็นการแสวงหาความมั่นคง แต่ปัญญาไม่ต้องแสวงหาความมั่นคง ความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงจะไม่ค้างอยู่ในปัญญาเพราะตัวปัญญาเองเป็นความมั่นคงแล้ว" (124)

"การเห็นแจ้งบรรลุ หรือหยั่งรู้ของปัจเจกบุคคลนั้น สำหรับภกษณมุรติแล้วต้องประสบไปด้วยการเข้าใจ สาระสำคัญของสภาพแวดล้อมอย่างแท้จริงถูกต้อง นั่นก็คือการแสดงออกของปัญญา" (125)

"ในการกระทำของปัญญานั้น ตั้งอยู่บนรากฐานของความรัก บนความเป็นหนึ่งเดียวของชีวิต แทนการเป็นอยู่ที่ไม่รู้จักจบสิ้น มันเป็นเวลาที่หันที่หันใจ และเต็มเปี่ยม" (126)

สรุปแล้ว ปัญญาเป็นการรับรู้สิ่งที่ปรากฏอยู่ทั้งหมด เป็นการกระทำที่โดยทันทีทัน ไม่ใช้กาลเวลา ปราศจากการเลือกและแรงพยายามที่มาจากศูนย์กลางของแรงจูงใจแห่งตัวตน เป็นการสังเกตที่ไม่ใช่เป็นลักษณะของบุคคล ขณะที่ประสบการณ์. ก็สามารถมองเห็น ความจริงจาก ความเท็จหรือความผิดพลาด สิ่งที่ไม่ใช่ปัญญาคือ การกระทำที่มาจากระบบคิด เหตุผล ความเชื่อ ข้อสรุปใดๆ มาจากแรงจูงใจในตัวตนคือรางวัลและการลงโทษ เพราะผลของความคิดต้องการความมั่นคง ลักษณะเคลื่อนไหวของมันต้องการความมั่นคง แต่ตัวปัญญาไม่ต้องการความมั่นคงปลอดภัย เพราะว่าตัวปัญญาเป็นความมั่นคงปลอดภัย การแสดงออกของปัญญาคือการเข้าใจสิ่งที่เป็นอยู่อย่างแท้จริง เป็นการรู้แจ้งหรือ การหยั่งรู้นั่นเอง

(122) J.Krishnamurti, The Awakening of Intelligence , p.412.

(123) Ibid, p.522.

(124) Ibid, p.520.

(125) Dr.R.K. Shringy, op.cit., p.279.

(126) Ibid, p.206.

2.3 ความใส่ใจ (AWARENESS)

"ความใส่ใจหมายถึงการสังเกต การเคลื่อนไหวทั้งหมด ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบที่คนเราเก็บกคไว้"(127) อย่างเช่น ถ้าเราเป็นคนหัวโบราณ หากมีการพูดถึงเรื่องเกี่ยวกับเพศทำนอาจจะพูดเกี่ยวกับเรื่องเพศออกมทำน อาจจะเก็บกคไว้ แต่ก็ยังคงคำนึงถึงสิ่งที่เก็บกคไว้ นั้น การใส่ใจคือใส่ใจทั้งหมดอย่างนี้

ความใส่ใจหมายถึง ความใส่ใจที่ไม่การเลือกสรรค เราไม่สามารถเลือกมโนภาพใดคาแทนที่มโนภาพอื่นคาได้ เพราะนั่นคือ มโนภาพย้งดำรงอยู่นั้นเอง"(128)

การใส่ใจทั้งหมดนั้นยังหมายถึง ไม่เพียงความรู้สึกทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นความรู้สึกที่มีต่อสภาพแวดล้อม ธรรมชาติของความรู้สึกต่อปฏิกิริยาตอบสนองของคนอื่นคา และปฏิกิริยาตอบสนองของเราเองด้วย การใส่ใจทั้งหมดจึงเป็นความรู้สึกรวมที่มีต่อสี ธรรมชาติ ปฏิกิริยาตอบสนองทั้งหมดของเราเอง เราตอบสนองคนอื่นอย่างไร"(129)

การใส่ใจทั้งหมดนั้นไม่ใช่เฉพาะส่วน ใส่ใจทั้งมโนภาพที่หึงพอใจ และไม่หึงพอใจ ใส่ใจทั้งหมดขณะที่การแสดงอาการของสิ่งที่มีต่อการถูก เหยียดหยาม และการสรรเสริญ เยินยอ ขณะนั้นไม่ได้มาจากมโนภาพ ไม่มีการบันทึกความเจ็บปวด การถูกเหยียดหยาม หรือการยกยอนั้นคือไม่มีมโนภาพ"(130)

การใส่ใจของเขาจึงเป็นลักษณะทั้งหมด ไม่มีการแบ่งแยก เฉพาะส่วน ไม่มีเลือกสรรเฉพาะเจาะจงลงไป คือใส่ใจทั้งหมดนั้นเอง แต่ก็มีสาเหตุที่ทำให้มีการแบ่งแยกเกิดขึ้น เนื่องจาก "เมื่อมีการเห็นการใส่ใจเกี่ยวกับคั้นไม้ โดยปราศจากการเกี่ยวข้องทางจิตวิทยา นี้คือไม่มีการแบ่งแยกในความสัมพันธ์ แต่เมื่อเกิดการสนองตอบทางจิตวิทยาของความจำในอดีต

(127) J.Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p. 473.

(128) Ibid, 336.

(129) J.Krishnamurti, Truth and Actuality, p.90.

(130) Ibid, 103.

ประสบการณ์ในอดีต และการสนองตอบคือการแบ่งแยกในความสัมพันธ์”(131)

ในการรับรู้ หากมีคำว่าตัวตน อันเป็นผลของความจดจำ และประสบการณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยมาอธิบายในการมองเห็นข้อเท็จจริงนั้น เราไม่สามารถเห็นข้อเท็จจริงได้ ไม่สามารถมีการใส่ใจได้ ดังเช่นที่เขาแล้วว่า

“ไม่มี ตัวฉัน ผู้ซึ่งอธิบายการมองเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ฉันไม่ใช่การเห็น ตัวฉันไม่สามารถเห็นไม่สามารถใส่ใจ”(132)

นอกจากคำว่าตัวตนหรือตัวฉัน ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวแล้ว ก็ยังมีความคิดที่ เมื่อเข้ามาเกี่ยวข้องก็จะไม่มีความสงบ ไม่มีการใส่ใจ ดังเขากล่าวว่า “เราเพียงรู้อะไรหนึ่งโดยความคิดเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัว และเมื่อความคิดเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัว ก็ไม่มีความสงบ ไม่มีการใส่ใจอย่างที่เรารู้สึกว่ากัน”(133)

“การใส่ใจจึงหมายถึง ภาวะการมองเห็น ซึ่งไม่มีจินตนาการหรือมโนภาพ”(134) นั่นก็คือ ไม่มีตัวฉัน ไม่มีความคิดอันล้วนเป็นผลของประสบการณ์และการจดจำต่างๆ

“เมื่อมีการบีบให้จิตใจรวมศูนย์หรือให้เอาใจใส่ เราไม่สามารถมีการใส่ใจได้เลยเพราะ เราจะรวมศูนย์เพื่อผลประโยชน์บางอย่าง เพื่อแรงจูงใจอันอยู่ในส่วนลึก คนซึ่งสังเกตอะไรจากศูนย์กลางอันได้แก่ศูนย์กลางแห่งตัวตนจึงไม่ใช่การใส่ใจ หรือการเอาใจใส่ทั้งหมดได้”(135)

(131) J.Krishnamurti, The Second Penguin Krishnamurti Reader, p.165.

(132) Ibid, p.166.

(133) J.Krishnamurti, The Network of Thought, p.81.

(134) Ibid, p.81.

(135) Ibid,

"ฉันต้องสนใจ คังนั้นฉันจึงบังคับตัวเองให้สนใจ ฉันแปลกใจถ้าคุณเห็นแบบนี้ ฉะนั้นฉันไม่ได้สนใจ"(136) "จิตของคนเราประกอบไปด้วยความคิด แต่การใส่ใจโดยไม่มีทางเลือกไม่ใช่ความคิด การใส่ใจเป็นกระบวนการการใส่ใจทั้งหมด"(137) ไม่มีชั้นลหุหลันของการใส่ใจ ไม่เหมือนกับจิตสำนึกที่เต็มไปด้วยความจดจำ ประสบการณ์จึงไม่สามารถที่จะมีการใส่ใจโดยไม่มีทางเลือกได้

การใส่ใจ เป็นพลังงานที่แตกต่างจากเดิมโดยทั้งหมดที่มีการรับรู้แบบวิสุทธิ ซึ่งไม่เกี่ยวกับความคิดและกาลเวลา เช่นการมีความสนใจในบางสิ่ง ขณะที่เรากำลังมองดูคน ขณะนั้นความคิดก็เข้ามาแทนที่ เราไม่ได้กำลังสนใจคน ขณะต่อมาที่เรากำลังดูด้วยความเอาใจใส่อยู่ การเห็นทั้งการเอาใจใส่และไม่เอาใจใส่ แม้จะเป็นขณะหนึ่งก็ตาม การแปรเปลี่ยนเรามีได้ใช้แรงเลือกหรือบีบบังคับให้ต้องเอาใจใส่คน เมื่อไม่มีแรงเลือกแรงบีบหรือแรงต้าน จึงเป็นพลังงานที่เลื่อนไหลที่แตกต่างจากเดิมซึ่งมีการแบ่งแยกชัดเจน เพราะฉะนั้นการใส่ใจจึงเป็นการใส่ใจโดยไม่มีทางเลือกและเป็นการใส่ใจทั้งหมด ไม่มีการแบ่งแยกไม่มีความคิด และกาลเวลาอันเป็นผลของความจดจำและประสบการณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง

2.4 สมาธิ

วัฒนธรรมต่างๆทั้งในตะวันออกและตะวันตกที่มีพื้นฐานมาจาก การควบคุมความคิดหรือสมาธิโดยการรวมศูนย์ ซึ่งทำให้ความคิดเป็นหนึ่งเดียวว่า สามารถนำมาถึงจุดสุดท้ายแต่ "การควบคุมความคิดนั้น หมายถึงอำนาจ หมายถึงการพยายามยอมตามแบบที่กำหนดโดยสังคม โดยวัฒนธรรม โดยบางคนคิดว่าเขามีความรู้ เป็นผู้บรรลุ ฯลฯ ฉะนั้นการควบคุมความคิดจะพบเห็นได้บ่อยๆในเรื่องที่เกี่ยวกับสมาธิ นั้น เป็นความผิดโดยสิ้นเชิง"(138)

จะเห็นว่ากฤษณมูรติไม่เห็นด้วยกับการทำสมาธิ โดยการควบคุมบังคับความคิด หรือการทำตามแบบการสั่งสอนหรือระบบวิธีที่เขามีมา เพราะเขาถือว่า "ระบบการทำสมาธินั้นถูกสร้างขึ้นมาจากความคิด และความคิดถูกจำกัด ฉะนั้นระบบสมาธิที่ถูกความคิดประดิษฐ์สร้าง

(136) J.Krishnamurti, Truth and Actuality, p.128.

(137) Dr.R.K. Shringy, op.cit., p.352.

(138) J.Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p.474.

ชนมาย่อมถูกจำกัดเช่นกัน" (139)

การรวมศูนย์ความคิดจึงไม่ใช่สมาธิ เพราะการรวมศูนย์ความคิดตามที่กำหนดทำให้เกิดการแบ่งแยกในจิต และทำให้เกิดความขัดแย้ง ยังหมายถึง การเลือกเอาความคิดเดียว จากความคิดอื่น ดังนั้นจึงผิด" (140) เพราะอย่างน้อยก็ทำให้เกิดการเลือกเอาหนึ่ง ยังมี การแยกระหว่างผู้ควบคุมบังคับให้อยู่ความคิดเดียว และสิ่งที่ถูกควบคุม ผู้ควบคุมก็คือผลผลิต ของประสบการณ์ ทำตามผู้รู้ ความเชื่อ ฯลฯ ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นนั่นเอง

ดังนั้น สมาธิจึงไม่ใช่เรื่องของการจะทำสมาธิอย่างไร ไม่ใช่สมาธิตามระบบ ไม่ใช่การฝึกสมาธิแต่อย่างใด เป็นสมาธิมากกว่า ดังเขาได้กล่าวไว้ว่า

"สมาธิเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในชีวิต ไม่ใช่การทำสมาธิอย่างไร ไม่ใช่การทำสมาธิตามระบบ ไม่ใช่การฝึกสมาธิ แต่สนใจว่าสมาธิเป็นอย่างไรมากกว่า" (141)

ฉะนั้นสิ่งสำคัญอันดับแรกของสมาธิคือ เป็นอิสระจากคุณค่าทางศีลธรรมของสังคมจากความเชื่อที่ยึดถืออย่างมั่นคง ฯลฯ ไม่ใช่มีสมาธิก่อนแล้วค่อยเป็นอิสระจากคุณค่าความเชื่อเหล่านั้น ดังเช่น "คนที่มีความเชื่อ และข้อสรุปที่ตายตัว ไม่สามารถเข้าถึงการกระทำของสมาธิ สมาธินั้น อิศรภาพเป็นความจำเป็น ไม่ใช่สมาธิก่อน และอิสรภาพจะตามมาภายหลัง อิศรภาพเป็นการปฏิเสธศีลธรรม ค่านิยมของสังคม เป็นการเคลื่อนไหวแรกสุดของสมาธิ" (142)

ความเชื่อตามระบบ ความคิดอันเป็นผลของประสบการณ์ ความจดจำ ทำให้เกิดการแบ่งแยกขัดแย้ง การเป็นอิสระจากความเชื่อ คุณค่าทางสังคม ฯลฯ ก็คือ ไม่มีการแบ่งแยกหรือหยุดการแบ่งแยก จึงจะมีจิตที่สงบเป็นสมาธิ ดังเช่น

(139) J. Krishnamurti, The Network of Thought, p.75.

(140) Dr. R.K. Shringy, op.cit., p.188.

(141) J. Krishnamurti, The Wholeness of Life, p.141.

(142) J. Krishnamurti, The Second Penguin Krishnamurti Reader,

"ความสงบของสมาธิจิตไม่อยู่ในขอบข่ายของความจงจําที่ระลึกได้ สำหรับความสงบนี้ ไม่มีขอบเขต เป็นเพียงความสงบที่การแบ่งแยกยุติลง"(143)

สมาธิหมายถึง จิตที่ว่างเปล่าจากความรู้ ความรู้เป็นเรื่องของอดีต ไม่มีการสะสม ความรู้ใดๆทั้งหมด จิตจึงอยู่ในปัจจุบัน ในอนาคตการคาดการณ์ในอนาคตก็เป็นผลมาจากอดีต ก็ต้องยุติลงเช่นกัน สมาธิจึงไม่ใช่จุดมุ่งหมายที่จะต้องบรรลุหรือมีไชนทางไปสู่จุดมุ่งหมาย

"ดังนั้น จิตที่ว่างเปล่าอยู่ในปัจจุบัน สำหรับการทํางานของจิต อนาคตที่เป็นส่วนของอดีตหยุดลง สมาธิเป็นการเคลื่อนไหวไม่ใช่ข้อสรุป ไม่ใช่จุดมุ่งหมายที่จะบรรลุ"(144)

หรือ เขาได้เคยกล่าวไว้ว่า

การละทิ้งซึ่งความรู้ และประสบการณ์ธรรมาก็คือสมาธิ การเป็นอิสระจากสิ่งที
รู้ก็คือตัวสมาธิ"(145) สมาธิจึงมิใช่กระบวนการของสติปัญญาซึ่งก็ยังอยู่ในขอบข่ายของความ
คิดอยู่นั่นเอง สมาธิก็คือการเป็นอิสระจากความคิด และเป็นการเคลื่อนไหวในความเป็น
สัจจธรรมนั่นเอง" (146)

"สมาธิไม่ใช่วิถีทางของความคิด เนื่องจากความคิดจลาจลคว่องไว้ในการหลอก
ตนเองอย่างไม่รู้จักจบสิ้น ฉะนั้นมันจึงหลงทางในวิถีของสมาธิ คล้ายกับความรักที่ไม่สามารถ
ชักนำด้วยความคิด"(147)

นอกจากการละความรู้ความคิด ประสบการณ์ ความจงจํา ซึ่ง
รวมถึงการให้ความสำคัญของตัวบุคคลที่ เป็นผลพวงของความคิด ความรู้ ประสบการณ์ ฯลฯ
ซึ่งในสมาธิแล้ว จะไม่มีความสำคัญเกี่ยวกับตัวบุคคลเลย เช่น ตัวฉัน ตัวท่าน ศูนย์กลางแห่ง
ตัวตน ดังเช่น

(143) Ibid., p.19

(144) Ibid, p. 86.

(145) กฤษณมูรติ, บันทึกของกฤษณมูรติ, หน้า 102

(146) J.Krishnamurti, The Second Penguin Krishnamurti Reader,

(147) Ibid, p.84.

"ในสมาธิคุณไม่มีความสำคัญ คุณไม่มีที่อยู่ในมัน ความมกงามของมันไม่ใช่คุณ แต่เป็นตัวมันเอง และนี่คือคุณไม่สามารถบวกอะไรเข้าไปได้"(148)

สมาธิไม่ใช่หนทางไปสู่จุดหมาย แต่จะเป็นทั้งแนวทางและจุดหมายด้วย จิตของเราไม่สามารถทำให้เป็นบริสุทธิ์ไร้เดียงสาโดยผ่านประสบการณ์ แต่การปฏิเสธประสบการณ์ จะนำมาซึ่งการยืนยันถึงความไร้เดียงสา ซึ่งไม่สามารถปลุกฝังหรือทำให้เกิดขึ้นได้ โดยความคิด"(149)

นอกจากการกล่าวว่าสมาธิไม่ใช่เป็นผลพวงจากความคิด ประสบการณ์ ความจดจำ ความรู้ ซึ่งแสดงออกเป็นการทำสมาธิฝึกสมาธิอย่างไร ภายใต้ความเชื่อ ระบบคิด ซึ่งทำให้มีการแบ่งแยกในจิตของคนเรา ทำให้มีลักษณะจำกัดและขัดแย้ง ฉะนั้นสมาธิจึงต้องเป็นอิสระ ละจากสิ่งทีมาจากความคิด ประสบการณ์ ฯลฯ โดยสิ้นเชิง ยังมีลักษณะของสมาธิอีกอย่างหนึ่ง คือลักษณะเคลื่อนไหวดำเนินต่อไปตลอด ดังเช่น

"สมาธิคือการว่างเปล่าทางประสบการณ์ และดำเนินไปตลอดเวลา ไม่รู้ว่าจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึก ดังนั้นมันไม่ใช่การกระทำที่ถูกจำกัดในช่วงเวลาหนึ่งๆตลอดวัน"(150)

"สมาธิจะต้องเกิด ดำเนินไปโดยตลอด จิตที่เป็นสมาธินั้นจะต้องประกอบไปด้วย ความสงบที่เปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหว จิตที่เป็นสมาธิจะเคลื่อนไหวไปในความสงบนี้"(151)

"สมาธิหมายถึงการใส่ใจ เอาใจใส่ที่เคลื่อนไหวและโดยทันทีทันใดโดยไม่ถูกรบกวน และการรู้ในตัวตนประกอบไปด้วย การใส่ใจในตัวตนโดยปราศจาก เจตนาที่ซ่อนเร้นของแรงจูงใจบางอย่างโดยปราศจากสรรสนะ และจากขณะหนึ่งไปสู่ขณะหนึ่ง"(152)

(148) Ibid., p.82.

(149) Ibid, p.14.

(150) Ibid, p.57.

(151) Ibid, p.81.

(152) Dr.R.K. Shingy, op.cit., p.281.

นอกจากจะมีลักษณะใส่ใจที่เลื่อนไหลจากขณะหนึ่งไปสู่ขณะหนึ่งโดยไม่ถูกรบกวนใดๆ ในที่นี้คงหมายถึงการถูกรบกวนจากความวิตกกังวลที่เชื่อประสบการณ์ความจำ ที่ทำให้เกิดการแบ่งแยกแล้ว ยังมีความรู้ในตัวคน การเข้าใจอย่างสมบูรณ์ในคนหนึ่ง จะนำมาซึ่งจุดจบของความขัดแย้ง นั่นก็คือปัญญาซึ่งเป็นสมาธินั่นเอง เช่น

"เมื่อมีการเข้าใจอย่างสมบูรณ์เกี่ยวกับตัวตนหนึ่ง เมื่อนั้นความขัดแย้งจะสั่นลง และนั่นคือสมาธิ" (153)

การมองเห็นสิ่งที่เป็นอยู่และหลุดพ้น หรืออยู่เหนือมันได้ การเข้าใจในตัวเองมองเห็นสิ่งที่เป็นอยู่ เข้าใจปัญหาต่างๆ และยุติปัญหาลงได้ นั่นคือ สมาธิ ดังเขากล่าวไว้ว่า

"สมาธิคือการมองเห็นสิ่งที่เป็นอยู่และข้ามพ้นมันได้" (154)

การหลุดพ้นอยู่เหนือ ในที่นี้คงมิได้หมายถึงการหลีกเลี่ยงจากโลก เพราะเราก็ก้าวอยู่เสมอว่า "สมาธิไม่ใช่เป็นการหลีกเลี่ยงจากโลก" (155) ฉะนั้น "สมาธิของเขาจึงหมายถึงการจบสิ้นของการต่อสู้ขัดแย้งโดยทั้งหมด ทั้งภายในและภายนอก การกระทำที่เป็นอยู่ไม่มีภายในหรือภายนอก คล้ายกับทะเลที่มีรั้วคลื่นขึ้นๆลงๆ" (156)

ดังนั้น "สมาธิจึงหมายถึง ไม่เพียงแต่ทำให้ร่างกายสงบลงเท่านั้น สมองยังอยู่ในความเงียบสงัดอีกด้วย" (157)

ฉะนั้นสมาธิของเขาจึงไม่ใช่ผลของความคิด ประสบการณ์ใดๆ ไม่มีการแบ่งแยกขัดแย้ง ไม่ใช่แนวทางไปสู่จุดหมาย และไม่ใช่วิธีการที่ต้องบรรลุ ไม่อยู่ภายใต้คำขี้นำของระบบคิดใดๆ ความเชื่อใดๆ สมาธิประกอบด้วย การเข้าใจในตัวคน มีการใส่ใจที่มีลักษณะ

(153) J. Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p.475.

(154) Ibid, p.482.

(155) J. Krishnamurti, The Second Penguin Krishnamurti Reader,

(156) J. Krishnamurti, The Wholeness of Life, p. 142.

(157) J. Krishnamurti, The Awakening of Intelligence, p. 481.

เป็นไปโดยธรรมชาติและทันทีทันใด เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง จิตสงบร่างกายและสมองสงบ
ความขัดแย้งต่อสู้จึงสิ้นสุดลง ปัญหาปัจเจกบุคคลก็ยุติลงด้วย



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



สรุปปัญหาและการแก้ปัญหาของปัจเจกบุคคล

เนื้อหาในบทนี้เป็นการค้นคว้าเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ที่ละเอียดลึกซึ้งกว่าในบทแรก มนุษย์กับปัจเจกบุคคลในความหมายของทฤษฎีจิตไม่แตกต่างกันเพราะไม่มีการแบ่งแยกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งเป็นปัจเจกบุคคลและเป็นมนุษย์โดยทั้งหมด ผู้วิจัยต้องการค้นคว้าว่า ปัญหาของปัจเจกบุคคลคืออะไร สาเหตุของปัญหาคืออะไร ทฤษฎีจิตได้เสนอวิธีการแก้ไขปัญหายังไร พรรณนะเหล่านี้เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของมนุษย์อย่างไรบ้าง

จากการค้นคว้า ผู้วิจัยพบว่า ทฤษฎีจิตเชื่อว่า ปัญหาของปัจเจกบุคคลที่สำคัญเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ทางจิตใจ (Psychological) ปัญหาคือ ความขัดแย้งระหว่างข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ปัจเจกบุคคลกำลังเป็นอยู่ กับสิ่งที่ความคิดได้สร้างขึ้นมา สิ่งที่ความคิดได้สร้างขึ้นมานั้นไม่ใช่ข้อเท็จจริง อีกทั้งยังทำให้ปัจเจกบุคคลไม่สามารถรับรู้ข้อเท็จจริงได้ด้วย ปัญหาที่ทฤษฎีจิตกล่าวถึงเป็นปัญหาสำคัญคือ ปัญหาความกลัว และปัญหาความทะยานอยาก

ปัญหาความกลัว คือ การเคลื่อนไหวของความคิดที่พยายามปกป้องตัวตน ด้วยการสร้างกาลเวลาทางจิตซึ่งเป็นการคิดเกี่ยวกับอนาคต เป็นการหนีจากสิ่งที่ปัจเจกบุคคลกำลังเป็นอยู่ ถ้าไม่มีความคิดเกี่ยวกับอนาคตเป็นการกระทำในปัจจุบันก็จะไม่มีความกลัว ความคิดที่เกี่ยวกับกาลเวลาทางจิตนี้ หมายถึงความหวัง ความคิดที่เกี่ยวกับสิ่งที่ควรจะเป็น หรือความคิดที่อยากจะเป็นตีความได้ว่า เป็นความคิดที่เกี่ยวกับตัวตนเพื่อจะปกป้องตัวตน สิ่งที่ความคิดคิดถึงในอนาคตนั้นยังไม่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่มีปัญหาว່ว่าความกลัวเป็นความคิดหรือไม่ ต่อปัญหานี้ทฤษฎีจิตได้เสนอว่า การเคลื่อนไหวของความกลัวคือความคิดในกาลเวลาและอวกาศ เป็นข้อเท็จจริงที่ใครๆก็ไม่อาจหลีกเลี่ยง ฉะนั้นน่าจะตีความได้ว่า ความกลัวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ถ้าหากเป็นความรู้สึกก็ต้องมีความคิดอยู่ด้วย การคิดที่กำลังคิดนั้นเป็นการกระทำที่เป็นอยู่จริง แต่เนื้อหาที่คิดถึงนั้นไม่มีอยู่จริงในขณะนั้น

ความทะยานอยากคือ การที่ความคิดเกี่ยวข้องในการตอบสนองต่อธรรมชาติ ทำให้รู้สึกขาดแคลนความมั่นคงและความสะดวกสบาย ความคิดจึงได้สร้างกาลเวลาทางจิตอันได้แก่ความคิดเกี่ยวกับอนาคต เช่น ความมุ่งหวัง เจตจำนงที่จะบรรลุ เหล่านี้เป็นต้น ถ้าเป็นการตอบสนองต่อธรรมชาติอย่างธรรมดา เช่น การหิว ก็หาอาหารใส่ท้อง เมื่ออึด

ความหวีก็หายไปซึ่งเป็นการตอบสนองที่ทำให้เพียงพอได้ แต่เมื่อมีความคิดเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความรู้สึกขาดแคลนและไม่มั่นคง แล้วจึงแสวงหาความมั่นคง สิ่งเหล่านี้ไม่อาจทำให้เพียงพอได้ ความคิดในขั้นนี้มีความคิดว่า เป็นความคิดที่เกี่ยวกับตัวคนเพื่อปกป้องตนเอง

ทั้งความกลัวและความทะยานอยาก จะเกิดขึ้นควบคู่กันตลอดไป ยิ่งแสวงหาความมั่นคงมากเท่าไรก็ยิ่งมีความกลัวมากเท่านั้น เพราะทั้งความกลัวและความทะยานอยากล้วนเป็นการเคลื่อนไหวของความคิดที่คิดเกี่ยวกับตัวคนเพื่อปกป้องตัวเอง เนื้อหาที่คิดเกี่ยวกับอนาคตไม่ใช่ข้อเท็จจริงในปัจจุบัน ทั้งสองปัญหานี้เข้ามาซึ่งปัญหาอื่นมากมาย เช่น การแข่งขัน การสร้างพลังอำนาจ ความรุนแรง เป็นต้น ปัญหาทั้งสองประการนี้เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของมนุษย์อย่างไร ทั้งความกลัวและความทะยานอยากเป็นปัญหาที่มนุษย์หรือปัจเจกบุคคลมีเหมือนกัน เป็นเรื่องของความคิดที่เกี่ยวกับตัวคนเพื่อปกป้องตัวเองด้วยการสร้างกาลเวลาทางจิตขึ้นมาเป็นความคิดเกี่ยวกับอนาคต กาลเวลาทางจิตนั้นได้กล่าวแล้วในบทที่ 1 ส่วนความคิดที่เกี่ยวกับตนเองเพื่อปกป้องตัวเองนั้น เป็นการแสดงถึงอวกาศที่มีจุดศูนย์กลางที่ตัวคนมีขอบเขตและกัมแปง ทั้งกาลเวลาทางจิตและอวกาศที่กัมแปงนี้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ทำให้เกิดความขัดแย้งแย่งแย่งและจำกัด เป็นมายาที่ปิดบังการเข้าใจธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ที่เป็นข้อเท็จจริงไม่แย่งแย่ง และกำลังเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไม่คงทนถาวรตลอดจนมีสภาพใหม่อยู่ตลอดเวลา ทั้งความกลัวและความทะยานอยากนี้ล้วนมีรากฐานมาจากความคิดที่เกี่ยวกับตัวคนเพื่อปกป้องตัวเองทั้งสิ้น ความคิดเกี่ยวกับตัวคนนั้นคืออะไร

ความคิดเป็นการตอบสนองของประสบการณ์ และความรู้ที่สะสมในสมองของมนุษย์ ในลักษณะของความจำ ความคิดตามธรรมชาติของกฤษฎมูรติมีเนื้อหาที่เก่าอยู่เสมอ เพราะเป็นเรื่องของอดีตที่จำได้ ความคิดเป็นกระบวนการทางวัตถุไม่ใช่สิ่งที่เป็นจิตเพราะเป็นเรื่องของความจำที่เกาะติดในสมอง เมื่อร่างกายตายลงความคิดก็ต้องยุติลงด้วย ความคิดยังได้สร้างโครงสร้างทั้งหมดที่เป็นตัวคนขึ้นมา ซึ่งกฤษฎมูรติไม่ได้แสดงไว้แจ่มชัดนักว่าสร้างอย่างไร ตอนไหน แต่จากข้อมูลเรื่องความคิดนี้ กฤษฎมูรติได้แสดงให้เห็นว่า ความคิดเกี่ยวกับตัวคนเป็นเรื่องของแนวคิดทางวันนิยมที่เกิดจากประสบการณ์ที่บันทึกไว้ในสมองของมนุษย์ ถ้าร่างกายตายลงความคิดก็ยุติลงด้วย สิ่ง ความคิดสร้างขึ้นมาหรือคิดถึงนั้นไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่กำลังเป็นอยู่ แม้จะคิดเกี่ยวกับอนาคตแต่ก็มีเนื้อหามาจากประสบการณ์และความรู้ที่เป็นความจำซึ่งก็คือเนื้อหาของความคิดเท่านั้นเอง จึงไม่สามารถที่จะอาศัยความคิดไปรับข้อเท็จจริง หรือความจริงแท้ หรือสิ่งที่ปัจเจกบุคคลกำลังเป็นอยู่ได้ ความคิดทำให้เกิดการตีความสิ่งใหม่

ในรูปแบบของสิ่งเก่าที่รู้แล้ว ทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างผู้รับรู้กับสิ่งที่ถูกรับรู้ ความคิด
ยังถูกจำกัดด้วยเนื้อหาของความเฒ่า จึงไม่สามารถรับรู้ธรรมชาติที่เป็นข้อเท็จจริงในปัจจุบัน
ได้ เพื่อให้เห็นภาพของความคิดได้ชัดเจนขึ้น กฤษณมูรติจึงได้เสนอดังนี้

ความรู้เป็นเรื่องของประสบการณ์ เป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตที่ระลึกได้ มีความ
จำเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะการรู้อะไรนั้นก็คือการรู้หลังจากเหตุการณ์ได้เกิดขึ้นแล้ว
มีความรู้ยู่สองประเภท คือ ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับเทคโนโลยี
และอื่นๆ ที่ไม่ใช่ลักษณะบุคคลซึ่งมีความจำเป็น ความรู้ที่ไม่ใช่ในลักษณะบุคคลนั้นน่าจะตีความ
ได้ว่าเป็นความรู้ที่ไม่เกี่ยวกับตัวคนเพื่อปกป้องตัวเองในรูปแบบต่างๆ ความรู้ก็ประเภทหนึ่ง
คือความรู้ที่เกี่ยวกับตัวคนเพื่อปกป้องตัวเอง ความรู้ในอดีตที่สะสมนั้น กลายเป็นผู้สังเกตที่
จำแนกว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรดีอะไรไม่ดี กลายเป็นอุคมคติ และอะไรคือสิ่งที่ควรจะเป็น
ความรู้ชนิดนี้ทำให้กาลเวลาทางจิตเกิดขึ้น ความรู้จึงเป็นรากฐานสำคัญของความคิด จาก
ความรู้ต่างๆที่กฤษณมูรติ เสนอมานี้เองทำให้ตีความได้ว่า เขายอมให้มีการตีความสิ่งที่ถูกรับรู้
หรือคิดได้แต่ต้องไม่ใช่เป็นความรู้ที่เกี่ยวกับลักษณะบุคคล ความรู้ที่เป็นรากฐานความคิดเกี่ยว
กับตัวคนนั้น ทำให้มนุษย์เรารับรู้สิ่งใหม่ด้วยการตีความสิ่งที่ใหม่ด้วยรูปแบบของสิ่งเก่าที่
รู้แล้ว ทำให้มนุษย์ หรือปัจเจกบุคคลไม่สามารถจะรับรู้ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่กำลังเป็นอยู่ได้
เมื่อกฤษณมูรติ เสนอ เกี่ยวกับความรู้ว่าเป็นรากฐานของความคิดแล้ว ความจำก็เป็นองค์ประกอบ
ที่สำคัญด้วยเช่นกัน

ความจำที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ความจำเกี่ยวกับข้อเท็จ
จริงน่าจะตีความได้ว่า เกี่ยวกับความรู้ที่ไม่ใช่ลักษณะบุคคลตามที่กฤษณมูรติเสนอ และมี
ความจำอีกประเภทหนึ่งคือ ความจำทางจิตวิทยาซึ่งเป็นเงื่อนไขให้จิตอยู่ในรูปแบบของสิ่งที่รู้
แล้ว เป็นการดำรงอยู่ของตัวคน ความจำนี้ได้สร้างกาลเวลาทางจิตขึ้นมา ความจำประเภท
นี้จึงเป็นตัวการที่ชักขวางการรับรู้ข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ เป็นรากฐานสำคัญของความคิด ยังมี
ความเชื่อที่เกี่ยวพันกับความคิดซึ่งกฤษณมูรติมีความเห็นไว้ดังนี้

ความเชื่อเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่ง เมื่อมีความกลัวเกิดขึ้น ความคิดได้เข้าไป
แก้ไขปัญหาความกลัวแล้วแก้ไขไม่ได้ ความคิดจึงได้พยายามสร้างอำนาจภายนอกได้แก่อุคมคติ ข้อ
สรุป ทฤษฎีต่างๆ สิ่งเหล่านี้ดูเหมือนว่า ไม่ใช่เป็นความคิดที่เข้ามาแก้ปัญหาคความกลัว แต่

ความเชื่อต่างๆเหล่านั้นก็ยังเป็นสิ่งที่คุณคิดได้สร้างขึ้นมาก็เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ปัจเจกบุคคลไม่สามารถรับรู้ข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ได้ มีอีกปัญหาหนึ่งที่เกี่ยวกับความคิด กล่าวคือ

จิตสำนึกมี 2 ประเภทคือ จิตสำนึกที่อิสระจากความทะยานอยาก ไม่ใช่เป็นผลผลิตของจิต กับจิตสำนึกที่เป็นผลของจิต จิตที่ถูกกำหนดด้วยความทะยานอยาก เป็นที่อยู่ของตัวตน จิตสำนึกประเภทนี้เป็นรูปแบบของการดำรงอยู่ของคนคนหนึ่งที่ถูกบรรจุไปด้วยอุคมคติ ข้อสรุป ความกลัว ความวิตกกังวล เป็นต้น สิ่งดังกล่าวล้วนมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับอดีตซึ่งทำให้มนุษย์ไม่สามารถรับรู้ข้อเท็จจริงได้

ทั้งความรู้ ความจำ ความเชื่อ และจิตสำนึกเหล่านี้ กฤษณมูรติได้เสนอเพื่อทำให้เข้าใจถึงการเกิดขึ้นและการทำงานของความคิด ที่เกี่ยวข้องกับตัวตนอันเป็นที่มาของปัญหาต่างๆของปัจเจกบุคคล ทำให้ปัจเจกบุคคลไม่สามารถรับรู้ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่เป็นอยู่หรือธรรมชาติแท้จริงของมนุษย์ได้ พอจะตีความได้ว่า ความคิดเป็นการทำงานของสมอง ที่เกี่ยวกับความจำ ความคิดได้สร้างตัวตนขึ้นมา และตัวตนหรือจิตสำนึกแห่งตัวตนนี้เองมา กำหนดการทำงานของความคิด ความคิดเกี่ยวกับตัวตนเป็นที่มาของกาล เวลาทางจิตและอวกาศที่คับแคบ ทำให้เกิดปัญหาความกลัวและความทะยานอยาก ปัญหาทั้งสองประการนี้ได้ขยายขอบเขตทำให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมามากมาย ความคิดที่เกี่ยวกับตัวตนของกฤษณมูรติ จึงเป็นลักษณะวัตถุนิยม

จากปัญหาและสาเหตุของปัญหาเหล่านี้ กฤษณมูรติได้เสนอวิธีการแก้ไขปัญหามาตรังการ กฤษณมูรติปฏิเสธวิธีการแก้ไขปัญหามาตรังการ เพราะเขาเชื่อว่า วิธีการแสดงถึงการทำงานของกระบวนการความคิดที่เกี่ยวกับตัวตน เพราะความคิดนี้ทำให้เกิดปัญหาขึ้นมา การแก้ปัญหามาตรังการด้วยความคิดจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เขาเสนอในลักษณะที่ว่า การเห็นปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้นได้ ก็เป็นการแก้ไขปัญหามาตรังการได้ กฤษณมูรติได้เสนอเกี่ยวกับอิสรภาพหรือความหลุดพ้นดังนี้คือ

ความหลุดพ้นหรืออิสรภาพ ไม่ใช่เป้าหมายที่จะไปบรรลุ ไม่ใช่อิสระจากการกระทำ จากชีวิตที่เคลื่อนไหวในความสัมพันธ์และจากชีวิตที่เป็นทั้งหมด หากแต่เป็นอิสระจากความจำกั๊ก และจากการแบ่งแยกของบุคคล โดยไม่มีผู้สังเกตหรือผู้รับรู้ที่เป็นอดีต อิสรภาพคือ

การมองเห็น ในที่นี้การมองเห็นน่าจะตีความว่า มองเห็นข้อเท็จจริงเห็นชีวิตที่เป็นทั้งหมดที่กำลังเคลื่อนไหว เห็นธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ โดยไม่มีผู้สังเกตหรือผู้รับรู้ ไม่มีมโนภาพ แต่การกล่าวถึงอิสรภาพและความหลุดพ้น กฤษณมูรติไม่ได้เสนอให้เห็นว่า จะมองเห็นหรือสังเกตอย่างไรที่จะไม่มีผู้เห็น หรือผู้รับรู้ที่เป็นอดีตอันจะทำให้เกิดการแบ่งแยกและจำกัดได้ จึงได้พิจารณาพรรณณะเกี่ยวกับ "ปัญญา" ตามที่เขาเชื่อก็คือ

ปัญญาเป็นการรับรู้สิ่งปรากฏทั้งหมด เป็นการกระทำโดยทันทีทันใด เป็นการสังเกตที่ไม่ใช่ลักษณะบุคคล ซึ่งน่าจะหมายถึงการสังเกตที่มีความคิดเกี่ยวกับตัวตนเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นผู้คิดผู้สังเกต ไม่มีการสรุปตัดสินใดๆ มองไม่เห็นความผิดพลาดของความคิดเกี่ยวกับตัวตน ปัญญาไม่ใช่ระบบคิดเหตุผลหรือความเชื่อใดๆ ปัญญาเป็นการเห็นแจ้งหรือการหยั่งรู้ของปัจเจกบุคคล ปัญญาไม่ต้องการความมั่นคงเพราะปัญญาเป็นความมั่นคงอยู่แล้ว กฤษณมูรติไม่ได้อธิบายชัดเจนว่า ความมั่นคงของปัญญาคืออะไร หากจะตีความแล้วน่าจะพิจารณาควบคู่กับการที่มนุษย์ ที่พบกับความไม่มั่นคงของเหตุการณ์ในอดีต แล้วรู้สึกว่าคุณเองไม่มั่นคงปลอดภัย มนุษย์เราจึงแสวงหาความมั่นคง ปัญญาไม่มีความคิดเกี่ยวกับตัวตน จึงไม่รู้สึกละอายใจอะไร จึงไม่ต้องการความมั่นคงให้กับตัวเอง ทั้งปัญญาและความหลุดพ้นเป็นการสังเกตโดยไม่มีผู้สังเกต ไม่มีการสรุปตัดสิน ยังมีพรรณณะเกี่ยวกับการใส่ใจที่เขาเสนอเพื่อแก้ปัญหาที่จะกล่าวต่อไป

ความใส่ใจเป็นการสังเกตการเคลื่อนไหวทั้งหมด ไม่มีตัวฉันผู้ซึ่งอธิบายการมองเห็น ไม่เป็นการบังคับตนเองให้เอาใจใส่ ไม่มีการเลือกที่เป็นการแสดงออกของความคิดที่เกี่ยวกับตัวตน

สมาธิ ไม่ใช่ผลของความคิดและประสบการณ์ และไม่ใช่แนวทางไปบรรลุจุดมุ่งหมาย อีกทั้งไม่ใช่จุดมุ่งหมายที่จะบรรลุด้วย แต่เป็นทั้งแนวทางและจุดมุ่งหมายในขณะเดียวกัน สมาธิเป็นการใส่ใจโดยทันทีทันใด เป็นการใส่ใจในตัวตน โดยปราศจากแรงจูงใจใดๆ ไม่ใช่เป็นการควบคุมบังคับ เป็นการกระทำที่จะต้องมื่อสละจากความเชื่อใดๆ

อิสริภาพหรือความหลุดพ้น ปัญญา ความใส่ใจและสมาธิ เป็นพระศนะที่กฤษฎมูรติ เสนอมาเพื่อแก้ไขปัญหาคือเป็นการรับรู้สิ่งทีปรากฏอยู่ทั้งหมด โดยทันทีทันใด ไม่มีความคิดเกี่ยวกับตัวตนมาตีความการมองเห็น นี่คือการเห็นปัญหาและสาเหตุของปัญหา กฤษฎมูรติ เชื่อว่าเป็นการแก้ปัญหาคือ

การเสนอทางแก้ไขปัญหาคือ กฤษฎมูรติได้เสนอเกี่ยวกับอิสริภาพและความหลุดพ้น ปัญญา การใส่ใจและสมาธิ ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้เป็นการพยายามเสนอการแก้ไขปัญหาคือเจกบุคคลซึ่งมีเนื้อหาที่อธิบายถึง การรับรู้โดยตรง โดยทันทีทันใด ต่อสิ่งที่กำลังเป็นอยู่อย่าง ที่มัน เป็นทั้งหมด ไม่มีความคิดเกี่ยวกับตัวตนเพื่อปกป้องตัวเองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ทำให้ กฤษฎมูรติจึงต้องเสนอวิธีเหล่านี้ เพราะเขาเชื่อว่า การรับรู้โดยตรงและโดยทันทีทันใด เท่านั้นที่จะสามารถจะรับรู้ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่เป็นอยู่อย่าง ที่มัน เป็นในขณะนั้น ได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นพระศนะของกฤษฎมูรติ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า จาก การที่กฤษฎมูรติเสนอสาเหตุของปัญหามาจากความคิดที่เกี่ยวกับตัวตนเพื่อปกป้องตนเองนั้น ความคิดเป็น เรื่องของประสบการณ์ และความรู้ที่บันทึกไว้ในสมองในฐานะที่เป็นความจำ ได้ สร้างความคิดเกี่ยวกับตัวตนขึ้นมา เมื่อร่างกายตายลง ความคิดก็จะจบลงด้วยหมายถึงปัญหา ต่างก็ยุติลงด้วย เมื่อพิจารณาจากประเด็นนี้ ก็น่าจะตีความได้ว่าความคิดเขาเป็นวัฏฏนิยม ประเภทหนึ่ง ฉะนั้นถ้าหากคนเรามีปัญหามากๆ มีความทุกข์มากๆ การตัดสินใจฆ่าตัวตายก็ เป็นการสิ้นสุดของปัญหาได้ การฆ่าตัวตายก็น่าจะเป็นความถูกต้อง เพราะสามารถแก้ปัญหาคือได้เหมือนกัน

ความรู้ที่กฤษฎมูรติแบ่งว่าเป็นความรู้เกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หรือความรู้ ทางเทคโนโลยีนั้นมีความจำเป็น ไม่ใช่ลักษณะบุคคล แต่ความรู้ประเภทนี้ก็เป็น การแสดงถึง การรับรู้ที่ต้องมีผู้รับรู้เช่นกัน เพราะมีการตีความซึ่งทำให้เกิดการแบ่งแยก จากข้อเท็จจริง ที่เป็นอยู่ การกล่าวว่าเป็นความรู้ที่ไม่ใช่ลักษณะบุคคลจะเป็นไปได้อย่างไร แล้วกฤษฎมูรติรู้ ใค้อย่างไรว่า อย่างไรเป็นความรู้ที่ไม่ใช่ลักษณะบุคคล อย่างไรเป็นความรู้ที่เป็นลักษณะบุคคล การรู้อย่างนี้ก็เป็น การแบ่งแยก ถ้ากฤษฎมูรติไม่มีความเชื่อหรือข้อสรุปบางอย่างอยู่ก่อนแล้ว จะสามารถจำแนกได้อย่างไร ความรู้ที่จำได้เป็น เรื่องของประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว เป็นอดีต ที่เก่าอยู่เสมอ ความรู้และความจำเกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับข้อเท็จจริงก็น่าจะเป็น เรื่องที่เก่าอยู่

เสมอ การยอมรับความรู้ความจำประเพณี ก็คือการปฏิเสธสิ่งที่กฤษฎมูรติเสนอเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่โลกและสรรพสิ่งรวมทั้งมนุษย์ดำรงอยู่ในปัจจุบันและมีสภาพใหม่อยู่เสมอ อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีความเป็นเอกภาพไม่มีการแบ่งแยก ฉะนั้นการยอมให้มีความรู้ความจำประเพณีที่เขาเห็นว่าเป็นความจำเป็น จึงเป็นการเสนอที่ขัดแย้งกันเอง

จากการเสนอการแก้ไขปัญหาที่กฤษฎมูรติได้เสนอว่า การเห็นปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยไม่มีความคิดเกี่ยวกับตัวคนเข้ามาเกี่ยวข้อง คือไม่มีผู้สังเกตมาตีความการรับรู้เป็นการรับรู้โดยทันทีทันใด และเขาปฏิเสธวิธีการในการแก้ปัญหาคำว่า ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเสนอการรับรู้โดยตรงเหล่านี้ก็เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่กฤษฎมูรติปฏิเสธนั่นเอง เขาจำแนกได้ตัวอย่างไรว่า วิธีการอื่นไม่สามารถแก้ปัญหาคำว่า ถ้าเขาไม่มีความคิดเกี่ยวกับวิธีการที่เขาเสนอออกมาอยู่ก่อนแล้ว จากการแสดงทรรศนะเกี่ยวกับปัญหาที่ว่าเป็นการรับรู้สิ่งที่ปรากฏอยู่ทั้งหมดโดยไม่มีผู้รับรู้ หรือผู้สังเกตมาตีความนั้น กฤษฎมูรติยังเสนอว่าปัญญาสามารถเห็นความผิดพลาดได้ จึงมีปัญหาคำว่า รู้ว่าผิดพลาดได้อย่างไรถ้าไม่มีการตีความสิ่งที่ถูกรับรู้ ฉะนั้นในบทนี้กฤษฎมูรติได้เสนอออกมานั้นมีเนื้อหาขัดแย้งกับความต้องการของเขา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย